# BİR TASAVVUF MÜRŞİDİNDEN MEKTUPLAR

Şeyh Şerafeddin MÂNERÎ,
شرف الدين المانري

Hazırlayan
İsmail Hakkı Altuntaş

2021

Bir Tasavvuf Mürşidinden Mektuplar

Şeyh Sharfuddîn Manerî veya Makhdûm-ul-Mülk; tercüme Farsça'dan Baijnath Singh tarafından. - gözden geçirilmiş baskı.

Letters from a Sufi Teacher Shaikh Sharfuddin Maneri, or Makhdum-ul-Mulk: Translated from the Persian

# İçindekiler

4 Şeyh Şerafeddin MÂNERÎ

## Şerafeddin MÂNERÎ, شرف الدين المانري

Şerefüddîn Ahmed b. Yahyâ b. İsrâîl el-Mânerî el-Firdevsî (ö. 783/1381)

Kübreviyye tarikatının Firdevsiyye koluna mensup âlim ve mutasavvıf. 689'da (1290) Hindistan'da Bihâr yakınlarındaki Mâner'de doğdu. Babası Orta Asya'dan Bihâr'a göç eden bir aileye mensuptur. İlk öğrenimini doğduğu şehirde tamamladı. Bu yıllarda dönemin meşhur âlimlerinden Mevlânâ Eşrefeddin ile tanıştı. Eşrefeddin, onun ilmî konulara duyduğu aşırı ilgiyi görünce kendisini Sonargaon'a (Dakka) götürdü. Burada dinî ilimleri tahsil eden Mânerî, fıkıh konularında serbest yorumları ve kolaylaştırıcı usulleri tercih eden hocalarının, özellikle Emîr Fâzıl-ı Belhî'nin etkisinde kaldı. Bihâr'a döndükten sonra ders verip mürid yetiştirmeye başladı. Tasavvufla ilgilendiği bu yıllarda

ailesini Mâner'de bırakarak daha önce adını duyduğu Çiştî şeyhlerinden Nizâmeddin Evliyâ'ya (ö. 725/1325) intisap etmek üzere Delhi'ye gitti. Ancak oraya vardığında Nizâmeddin Evliyâ vefat etmiş olduğundan onun müridleriyle tanışabildi. Çiştî dervişleriyle görüştükten sonra Mânerî'nin tasavvufa duyduğu ilgi daha da kuvvetlendi. Uzun süren intisap arayışlarının ardından, Necmeddîn-i Kübrâ'nın halifelerinden Seyfeddin el-Bâharzî'nin yanında yetişen Bedreddin es-Semerkandî'nin halifesi ve bu tarikatın Firdevsiyye kolunun pîri Necîbüddîn-i Firdevsî'ye intisap etti. Tekrar Mâner'e dönerek bu defa medrese ilimlerini okutmaya devam etmenin yanı sıra mürşid olarak da faaliyet göstermeye başladı. Fakat bir süre sonra halktan uzaklaşıp Hindu zâhidleriyle birlikte Rajgir ormanında inzivâya çekildi. Sadece cuma günleri şehre inen Mânerî, Nizâmeddin Evliyâ'nın müridlerinin ısrarı üzerine Bihâr'a döndü ve kendisi için yapılan basit hankahta sohbetlerine devam etti.

Mânerî'nin bölgede şöhreti hızla yayılınca Sultan Muhammed b. Tuğluk Şah, Bihâr Valisi Mecdülmülk'e emir vererek şeyh için bir hankah yaptırmasını istedi, hankaha devlet arazileri ve köyler vakfetti. Mânerî bu gelirlerle hankahta dinî ve sosyal birçok alanda hizmet vermeye başladı. Hindistan'ın çeşitli bölgelerinin yanı sıra özellikle Orta Asya'dan gelip Mânerî'ye intisap eden müridlerin çoğunun tüccar, mürid ve halk kesiminden olduğu kaydedilmektedir.

Necîbüddîn-i Firdevsî'ye nisbet edilen Firdevsiyye'nin XIV. yüzyıldaki en büyük temsilcilerinden biri olan **Mânerî'ye göre Allah'ın rızâsını kazanmanın yolu insanların gönüllerine huzur ve sükûn sunmaktan geçmektedir.** Onun başarılı olmasının temel sebeplerinden biri de toplum içindeki durumlarına bakmadan insanlara eşit şekilde değer vermesi ve onları irşat etmeye çalışmasıydı. Mânerî ile birlikte Hindistan'da Çiştiyye'den sonra Kübrevî kültürü de yayılmaya başlamıştır.

Eserleri. 1. Melfûẓât. Mânerî'nin tasavvufa intisap etmeden önceki dönemde verdiği derslerden oluşmaktadır. Maʿdenü'l-meʿânî (Bihâr 1884) ve Ḫân-ı Pürniʿmet (Bihâr 1903) adlı kitaplar bu eserden yapılmış derlemelerdir.

2. **Mektûbât-ı Sadî**. Allah ve peygamberlik konusuna dair 100 mektuptan meydana gelen eserde Mânerî'nin nübüvvet-velâyet meselesiyle ilgili tartışmalara açıklık getirmeye, adını zikretmeksizin İbnü'l-Arabî'nin görüşlerini anlatarak bunları yanlış anlamaları sebebiyle yolunu şaşıran sûfîleri uyarmaya çalışmıştır. Eser Paul Jackson tarafından İngilizce'ye tercüme edilmiştir (Bombay 1985).

3. Mektûbât-ı Dü-Sadî. Sultan Muhammed b. Tuğluk'un ve diğer bazı kimselerin kendisine gönderdiği mektuplara cevap olarak yazılmış 200 mektubu içeren eserde dinî ve tasavvufî birçok konuya temas edilmiştir. Eserin bir nüshası Lahor'da Kitâbhâne-i İslâmî'de bulunmaktadır. Mânerî'nin hayatının son günlerinde

söylediklerinin Vefeyâtnâme adlı bir eserde derlendiği kaydedilmektedir.

## BİR TASAVVUF MÜRŞİDİNDEN MEKTUPLAR

1800'lerde yayınlandı Farsça'dan Baijnath Singh tarafından çevrilmiştir.

### ÖNSÖZ

[Sayfa i] Şeyh Şerafeddin, Şeyh Yahya'nın oğluydu. Doğum yeri, Patna yakınlarındaki bir köy olan Maner'dir.

Behar (Hindistan). İlim ve dinî hayat sevgisi ve manevî büyüklüğün alâmetleri onda bulundu.

Bir zamanlar bebeğin beşiği tarafından garip bir varlık görüldü. Anne, korktu, meseleyi büyük bir veli olan babası Şahhab-üddin'e bildirdi. İkincisi onu teselli etti:

Gizemli Varlığın Peygamber Hızır'dan daha az bir vvarlık olmadığını (Gizemli bir Şahsiyet bazılarına göre

bir Peygamber; diğerlerine göre, bir 'Allah Teâlâ Dostu'. idi

Hızır, Hz. Musa aleyhisselâma, Allah Teâlâ tarafından gönderildi.

'Hızır kelimenin tam anlamıyla 'yeşil ' anlamına gelir, uğur, bereket için mecazi bir ifade, sağlıklılık ve doğurganlık.) Kendisi ve bebeğin büyük bir maneviyat adamı olması bekleniyordu.  O günlerin ünlü bir alimi olan Eşrefüddin'in yanında dünyevi bilgileri edindi.

Önce evlenmeyi reddetmiş, ancak hasta olduğu için doktor tarafından hastaneye gitmesi tavsiye edilince boyun eğmek zorunda kalmıştır. Hastalığına çare olarak evlilik tavsiye edilince, evlenmiş. oğlunun doğumundan sonra evi terk etmiş, birçok yeri dolaşmış, ve en sonunda (Delhi'de veya yakınında) Necîbüddîn-i Firdevsî ye bağlanmış vekili de olmuştur.

On iki yıl önce İslam Peygamberi'nin yönlendirmesiyle çizilmiş bir çizgi altında yeryüzü oradan ayrılmak zorunda kaldı ve kısa bir süre sonra vücudunu terk etti.

İnisiyasyonu sırasında Şerafeddin, Bihia ormanlarında ve Rajgiri Tepeleri'nde uzun yıllar kaldı Daha sonraki günlerinde Bihar'ı (şimdi bazı arkadaşlarının ve müridlerinin isteği üzerine ikametgahı olarak,) orada öldü

Şevval'in 6'ncı Perşembe, Hicri 782, MS 15. Yüzyılın açılış yıllarında. Mahdum-ul-Mülk, 'Krallığın veya Dünyanın Efendisi'. Seküler öğrenmede eşit derecede yetkindi ve ezoterik Bilgi ve insanüstü güçlere sahipti. Bihar'daki kabri hala çok sayıda Müslümanlar tarafından kutsal ziyaret yeridir. Pek çok eser yazdı, bunlardan sadece üç henüz yayınlandı. (Bilgiler üst tarafta olunca tekrar yazılmadı

## MONTEİZM ÜZERİNE (TEVHİD)

[Sayfa 1] Tevhid, monoteizmi dört aşamaya ayırmıştır. İlk aşama şunlardan oluşur:

18 Şeyh Şerafeddin MÂNERÎ

"Allah'tan başka ilah yoktur" diyerek, herhangi bir içsel kanaat olmaksızın sesli olarak tekrar eder. (La ilahe ill'Allah). Bu ikiyüzlülüktür ve kıyamet gününde fayda sağlamaz. İkinci aşama, söylenenleri tekrar etmekten ibarettir.

(sıradan bir örnekte olduğu gibi) geleneksel taklide dayalı içsel bir inançla sesli olarak insanlar) veya bir tür akıl yürütme (entelektüel bir teist durumunda olduğu gibi). Bu gerçekten görünen bedendir, insanı şirkten ve cehennemden kurtarır ve cennete götürür. Bu ikinci aşama, ilkinden daha güvenli ve daha az istikrarsız olsa da, tüm bunlara rağmen, yaşlı kadınlar için uygun olan düşük bir şeydir. Üçüncü aşama, kalpte parlayan Işık'tan oluşur, bu da Tek İlah'ı yalnızca ortaya çıkarır [Sayfa 2] tüm fenomenlerin kökü ve diğer her şeyin faili değil. Bu mahkumiyetten oldukça farklı sıradan insanlar veya entelektüel bir teist. Böyle bir inanç ruh için bir zincirdir, oysa Işığın vizyonu tüm zincirleri kırar. Belirli bir şeye inanan biri arasında fark olmalı.

Beyefendinin evinde olması, başkalarının ifadesiyle (sıradan insanlarda olduğu gibi), başka birinin atlarını ve hizmetçilerini kapıda gördüğü için o beyefendinin evde oturduğunu kapı ve beyefendiyi evde gerçekten gören başka biri (üçüncü aşamada olduğu gibi). Üçüncü aşamada kişi yaratıkları ve Yaratan'ı görür ve onları O'ndan ayırır. Bu kadar ayrılık hala devam ediyor - bu nedenle dünyada mükemmel bir birlik değil.

Dördüncü aşama, İlahi Işığın o kadar bolca dökülmesinden oluşur ki, tüm bireyleri emer. İçinde yüzen parçacıkların emilmesi durumunda olduğu gibi atmosferde güneş ışığında parçacıklar görünmez hale gelir - var olmayı bırakmazlar, yok olmazlar. Güneş olurlar, ancak güneşin aşırı güçlü parıltısında kaçınılmaz olarak gözden kaybolurlar - yani, burada bir yaratık Tanrı olmaz ve varlığı sona ermez. Var olmayı bırakmak bir şeydir, bir diğeri görünmezlik ..[Sayfa 3] bir aynadan baktığınızda, aynayı göremezsiniz, çünkü onu birleştirirsiniz.

Yüzünün yansımasına, ama yine de aynanın varlığının sona erdiğini ya da var olduğunu söyleyemezsin. O yansıma haline, ya da yansıma ayna haline geldi. İlahi Enerjinin vizyonu budur. Ayrım gözetmeksizin tüm varlıklarda. Bu duruma sûfîler tarafından tevhidde fenâ denir.

Burada dengelerini kaybettiler: İlahi Lütuf ve Allah Teâlâ'nın yardımı olmadan kimse bu ormandan geçemez. Onun için bir mükemmel, keşfi açık/açık gözlü, yolun yükselişlerinde ve çöküntülerinde deneyimli şeyhin rehberliği gerekir.

Nimetlerine ve acılarına alışmış bazı Müridler, bu yüce mertebeye ancak bir anlığına kavuşurlar.

Bazıları bir hafta, günde bir saat, bazıları günde iki saat, bazıları daha büyük kısmı için mahviyet halinde kalır

Dördün ötesinde tam fenâ aşaması vardır, varlık bilincini kaybetmek, özümsenme ve Allah Teâlâ'yı arama - çünkü böyle bir bilinç hala ayrılık anlamına

gelir. Burada, ruh kendini ve evreni İlahi Işıkta birleştirir ve birleşme bilincini de kaybeder. "O'nunla birleşince, bu tevhid: birleşme duygusunu yitirir, bu birliktir." Burada ikisi de yok

İbadetler ve ritueller, ne varlık ne de yokluk, ne tasvir ne ima, ne cennet ne de toprak kalır Sırrı açığa çıkaran yalnızca bu aşamadır [Sayfa 4]: “O'ndan başka her şey yoktur”; "O'nun Yüzü dışında her şey yok olacaktır." "Ben Gerçek ve Kutsal Olan'ım."

İkilik olmadan mutlak birlikmburada fark edildi. "**Aldanmayın, ama bilin: Tanrı'da birleşen Tanrı değildir.**"

Tevhid'in ilk aşaması bademin en dıştaki kabuğu gibidir; ikinci aşama şuna benzer

İkinci kabuk; üçüncü aşama çekirdek gibidir; dördüncü aşama, çekirdeğin özü gibidir - yağın özü badem- Bütün bunlar badem adıyla bilinir, ancak her biri durum, sonuç ve kullanımda diğerlerinden çok farklıdır.

Bu not, tüm gelişmelerin esasını ele aldığından, sabırla ve akıllıca çalışılmalıdır. Faaliyetler ve duyular üstü fenomenler. Yazılardaki deyimleri ve imaları açıklayacaktır.

Tevhid ve mertebeleri ile ilgili ayetlere ışık tutmaktadır.

Ey kardeşim! Karınca da olsan Süleymana karşı durabilirsin. Kirli bir günahkâr olduğunu düşünme: sivrisinek olsan da bir aslanı devirebilirsin.

Allah Teâlâ, sadık zâhid kesimin tevhidini inançsızların ve günahkarın düaliteden/ikiliğinden ayırır.

**— Mektup 1.**

[Yazarın bir diğer eseri olan 28 Harfli Diziden Tevhid ile ilgili aşağıdaki alıntılar uygun bir şekilde eklenebilir. Çev. ] [Sayfa 5]

Rasûlüllah salla'llâhü aleyhi ve sellemin bir hadisine göre, tüm varlıklar Karanlıktan yaratılmıştır, ancak kapasitesine göre her biri ışığı almış ve böylece nurlu hale gelmiştir.. Dolayısıyla tüm varlıkların parlaklıkları

ilahi Işığın kıvılcımları ve O'ndan gelir. Artık kişi şu ayeti tam olarak anlayabilir: “Allah, göğün ve yerin Nurudur".

**Sen ve benlik dünyamıza aittir. Sevgili bölgesinde yokturlar.**

**Gerçek: O'nun dışında herhangi bir varlığın iddiası boştur**.

— Mektup 2.

Sayfa 7

## ALLAH'A YÖNELMEK VEYA DÖNÜŞ (TEVBE)

Tevbe kelime anlamı olarak geri dönmek demektir. Ancak dönüşlerin doğası, farklı bireylerde, koşulların ve aşamaların farklılığına göre farklı olmalıdır. Sıradan insanlar cezadan kurtulmak için özür dileyerek günahtan dönerdi; orta halli olanlar, Efendi'nin saygısını güvence altına almak için eylemlerinden dönerlerdi; Seçilmişler, Yaradan'ın şanını idrak etmek için, dünya ve

ahirette bütün dünyalardan dönerler ve bunların önemsizliğini ve yokluğunu hissederlerdi.

Yeni bu yola girenin birinin tevbesi kalıcı olamaz. Bir veli kendisi hakkında şunları söylüyor:

“70 kez geri tevbe ettim ve her seferinde başarısız oldum [Sayfa 6]; ama yetmiş birinci dönüşüm istikrarlı oldu ve artık başarısız olmadım”.

Mısırlı Şeyh Zunnun, sıradan insanların tevbesinin günahlardan dönmekten, Seçkinlerinki ise gafletten dönmekten ibaret olduğunu gözlemler.

Şeyh Ubeyd ve diğerleri, Tevbe'nin, kişinin birçok erdemiyle gurur duymaması için geçmişteki suçlarını hatırlamak ve onlardan sürekli utanmaktan ibaret olduğu görüşündedir. Öte yandan, Hâce Cüneyd ve diğerleri, Tevbe'nin geçmişteki suçları unutmaktan, yani kalpten izlenimlerini silmek ve böylece kalp onları hiç işlememiş gibi saf hale getirmekten ibaret olduğu görüşündedirler.

Tevbe, her sâlik/mürid için her zaman için zorunludur, çünkü her sâlikiçin her zaman mevcut olandan daha yüksek bir aşama vardır. Herhangi bir aşamada durursa, yolunu durdurmuş ve günah işlemiş olur.

Tevbe, kişinin gelecekte günah işlemek istemeyeceği konusunda Allah Teâlâ'ya güvence vermek için günahlardan kaçınmak için kesin ve samimi bir karardan oluşur; ve elinden gelenin en iyisini yaparak, herhangi bir şekilde zarar vermiş olanları telafi etmek.

Tevbe, bir binanın temeli için zemin olduğu gibi, tüm gelişmelerin temelidir, Temel şart iman (barış, inanç veya ahlaki [Sayfa 7] duygusudur), Tevbe ve iman birlikte öncekiyle orantılı olarak ortaya çıkar ve ikincisi kalbi aydınlatır..

Gerçek Tevbe, kişinin doğasından dönmesinde yatar. Mürid doğasından döndüğünde başka biri olur; yani, başka bir adam olmaz, ancak nitelikleri değişir. Sonra çokluğu silip süpüren ve birliğe yol açan gerçek iman'ı açar. Dönüşten önce, iman geleneksel ve nominaldir.

## 26 Şeyh Şerafeddin MÂNERÎ

"Daha ne kadar Allah'a sadece dilinle ibadet edeceksin? Bu, arzulara tapmaktan daha iyi değildir. Madem içeriden Müslüman değilsin, nasıl olur da sadece dışarıdan Müslüman olabilirsin?" Geleneksel inancın topal hali ve sahip olduğumuz dudak davranışı, bu yolda yürümemize yardımcı olamaz.

Hiç kimse hiçbir koşulda umutsuzluğa kapılmamalı. Burada iş nedensizdir ve herhangi bir ödeme gerektirmez. Birçoğu anında surete tapınma seviyesinden meleklerden ve cennetten daha yüksek bir aşamaya yükseltilir. Rab ne dilerse onu yapar. "Nasıl" ve "neden" burada yer bulamaz. Allah seni kendi katından bir gören yapsın ve seni nefsinden uzaklaştırsın! Şu anda alçakta olsan da, yüksekleri arzula. Ey kardeşim, insan özlemi ne yerde ne de gökte hiçbir şeye boyun eğmemeli! "Böyle insanlar, ne cehennemi ne de cenneti umursamayacak şekilde yaratılmışlardır. Sadece Allah'ı ve Allah'ı ararlar ve olanı reddederler.

Sayfa 8

O değil”.

Teozofi (Tasavvuf) durmaksızın hareket eden bir harekettir, çünkü durgun su durgunlaşır. Bir adam bedensel olarak varlık dolabında olabilir, ancak ruhu Melekut'a (astral ve alt zihinsel planlara) ve Ceberut'a koşabilir. (Daha yüksek zihinsel düzlem)

Hızlı hareket, sabah esintisi gibi, ne görülüp ne de kavranabilir. — Harfler 2-4.

Sayfa 9

## ŞEYH ARAMA HAKKINDA

Yoldaki veliler - mübarek olsunlar - oybirliğiyle ilan ederler ki, ihtidasının (Tevbe) olgunluğundan sonra, Yolun yükselişlerinde ve çöküntülerinde deneyimli, mükemmel bir mürşid-i kâmil aramalı. Onun sevinçlerini ve üzüntülerini, dengede tutan ve bir müridin iç hastalıkları ve çareleri konusunda bilgili olmasıdır. Başlangıçta kişinin bir mürşide ihtiyacı

olmamasına ve tohum yalnızca İlahi Lütuf'un yardımıyla ekilebilse de, tohum, kalp toprağına ekildiğinde, aşağıdaki nedenlerden dolayı daha fazla büyümesi için bir mürşide ihtiyaç duyar: velilerin kitaplarında:

[Sayfa 9], Yol görünür ve duyusal olmasına ve sâlikin gözleri ve ayaklarına sahip olmasına rağmen, rehber olmadan Kabe'ye (Mekke'deki Kutsal Eve) gidilemeyeceğinden, rehber olmadan bu sırlı yolu yürümek imkansızdır. Her ne kadar 120.000 peygamber tarafından çiğnenmiş olsa da, gözle görülür bir izi olmayan ve duyular dışıdır.

2. Zahiri bir yolda birçok yankesici ve hırsız olduğu ve bir rehber olmadan seyahat edilemediği gibi, tarikat/gizemli yolda dünya, arzu-doğası ve elementaller kılığında birçok hırsız vardır ve bir Üstadın rehberliği olmadan, kişi rahat seyahat edemez.

3. Yolda, Kusursuz bir Rehber olmadan, Yola kendi entelektüel kaynaklarının gücüyle giren, düşen ve yok

olan kişilerin oluşturduğu birçok sapkın mektep/görüşlerden birine veya diğerine yol açan birçok uçurum ve tehlike vardır. Şanslı olanlar, Üstatların koruması altında bu tehlikeleri güvenle aştılar ve yolda kalmış kurbanları gördüklerinden ve nereye ve neden düştüklerini bilirler. Bütün hocalar/öğretici bu tehlikelerden sorumludur. Kişi, güçlü bir Mürşid'in yardımını güvence altına alırsa, O'nun gizli ipuçları ve talimatlarının yardımıyla kurtulabilir ve ilerleyebilir, aksi takdirde kişi bir sapkınlığa düşebilir ve emeğinin meyvesini kaybedebilir. [Sayfa 10]

4. Sâlik bu yolda, bazı manevi koşullardan geçebilir ve ruh, fiziksel giysiyi çıkarabilir, İlâhi Nurun yansımasını yakalayabilir, tecrübelerin devamı sırasında İlâhi bir vekil olarak insanüstü güçler sergileyebilir, **“Ben Tanrıyım, Kutsal Olanım”** "Ene'l Hakk"ın tadını çıkarır ve hedefe ulaştığı için gurur duyar. Sâlik bunu arif olarak anlayamaz: ancak, bu deneyimlerin devamı sırasında ruh, güçlü bir Üstat tarafından yardım

edilmezse, korkar ki, inancını kaybedebilir ve yanlış bir birlik fikrine kurban gidebilir.

5. Yolcu yolda duyular üstü güçleri ortaya çıkarır ve duyular üstü şeytani, tutkulu ve ilahi fenomenleri görür -. Ancak, duyular üstü bir dilde (yani, yabancı bir ortamda vahyedildiklerinde) konuşuldukları için onları anlayamaz... Eğer bu aşamada, kendisine Allah Teâlâ adına yardım eden Kuran'ı iyi bilen, bir mürşid'den yardım almıyorsa, sıkıntı var demektir. Duyuüstü sözcüklerin ve simgelerin yorumlanmasıyla daha fazla ilerleyemez. Allah, bir insanın gözlerini açarak iyiyi kötüden ayırdettiğinde, birini takip etmeye ve diğerinden kaçınmaya karar verdiğinde, ama bunu nasıl yapacağını bilemediği zaman, durumunu değiştirmek için kendisini bir veliye kesin bir karar ile teslim kendini etmelidir.. [Sayfa 11] O zaman İlâhi İnsan onu yanına alacak, arzu-doğasını zaptetmesine yardım edecek, onu kusurlarından ve kusurlarından sakındıracak ve onu kötü dostlardan uzak tutacaktır. Bir Mürid, bir mürşidin yardımıyla, bir yılda yardımsız yaptığını bir saatte

yapabilir. Denir ki: Bir Mürid, tek bir mürşidin veya birden fazla mürşidin yardımıyla hedefe ulaşabilir. (İkinci durumda) her mürşid yalnızca bir aşamanın ifşasının aracı olabilir; yine de müridin, mürşidi tarafından erişilen gelişme sınırı gibi bir aşamaya bakmaktan kaçınması, edep ve nezaketle daha tutarlıdır, çünkü Kusursuz Olanlar aşamalar ve koşullar işi ile hiç ilgilenmezler. . Ancak, bir Mürşidin izni olmadan bir başkası için bir mürşide bırakılamaz. Bunu yapan, yolu terk etmiş sayılır.

Sayfa 10

Bir müride üçlü bir disiplin dayatmak velilerin uygulamasıdır. Bunu gözlemlerse, tarikat elbisesini (geleneksel değil, gerçek olanı) alır - aksi takdirde reddedilir.

Üçlü disiplin şunlardan oluşur:

1. Bir yıl boyunca dünya hizmeti.

2. Bir yıl boyunca Allah Teâlâ'ya kulluk

3. Bir yıl boyunca kalbi izlemek. — Harf 5. [Sayfa 12]

Sayfa 11

## BİR MÜRŞİDİN NİTELİKLERİ ÜZERİNE

Genel olarak konuşursak, beş nitelik vardır.

(1 ) Allah Teâlâ'ya bağlılık. Kişi, O'nun dışında herkese kulluktan özgür olmadıkça, kendini bu şekilde adayamaz.

(2) Gerçekleri herhangi bir aracı olmaksızın doğrudan Allah Teâlâ'dan istemek. İnsan doğasından tamamen kurtulmadan bu kapasite ortaya çıkamaz.

(3) Allah'a yakınlık. Kişi İlahi karakterle donatılmadıkça ve kişinin Ruhu İlahi niteliklerin ışığını yansıtmadıkça Allah Teâlâ'ya yaklaşamaz.

(4) İlmin Allah'tan herhangi bir aracı olmaksızın elde edilmesi. Bunun için kalp, şehvetli ve entelektüel tüm izlenimlerden arındırılmalıdır.

(5) İlim veya İlâhî Öz, İlâhi Nitelikler ve İlâhi İşler ile ilgili Kalbin Seçilmişi Olmak. İkinci bir doğum olmadan bu aşamaya gelinemez.

“Anne karnından doğan bu dünyayı görür; Ben'den doğan (yani alt insan doğasını terk eden) kişi duyular üstü dünyayı görür. "

Yine de bir mürşidin niteliklerinin tarif edilemez ve sayısız olduğu söylenir. Mürşid, insanın dışarıda görebildiği beden, kafa veya sakal değildir. **Gerçekte O,** Hakikât yurdunda, İlahi rahmet ve izzet giyinmiş, **Allah Teâlâ'nın yanında içsel varlıktır.** İşte size bir soru:

Yeni başlayan böyle bir mürşid ve Rehber'i nasıl bulabilir, O'nu tanıyabilir ve takip edebilir?

Küçücük zekasıyla ve sınırlı vizyonuyla. Ne de onun sadece iddiası üzerine bir başkasını takip etmek uygun değildir.

O halde böyle birinin gerçek bir mürşid mi yoksa sadece bir taklitçi mi olduğunu nasıl bilebiliriz?

Cevap: Her arayan, hissesine uygun malzemelerle donatılır. Onları aşamaz, ...ne de onları kullanmasına hiçbir şey engel olamaz.

Soru: Bir hak iddia edeni hakiki bir Mürşidden, layık olanı değersizden ayırt etmek için herhangi bir işaret var mı?

Cevap: Birçok işaret var, ancak bunları tarif etmek ve tam manasıyla bulmak imkansız. Bütün bunlara rağmen, varlığı veya yokluğu tek başına bir mürşidi veya bir hak iddiasında bulunacak olan hiçbir işaret veya ruh hali yoktur. Kısacası, İlâhî Rahmete lâyık olan kimse, ayaklarını yola koymalı, arzu ve şehvet zevklerinden yüz çevirmeli, dikkatini Allah'a vermelidir. O zaman bazı Kusursuz Mürşidin bakışı kalbin aynasında [Sayfa 14] parlayacak. Gerçek bir mürid böyle bir bakışı yakaladığı zaman, O'nu İlâhi Kudretinin Güzelliği hemen bir sevgi kapar, Yola düşmek için huzursuz ve huzursuz olur. Bu huzursuzluk talihi ve başarıyı engeller. Kusursuz müridlik, mürşidin İlâhi Gücünün

Güzelliğine duyulan kusursuz sevgiden oluşur. Bir mürid, mürşidinin isteklerini yerine getirmelidir, kendi isteklerini değil. Her mahallede, o bölgede yaşayan ricalleri koruyan bir mürşid vardır. Zamanın sahibi sadece bir tanedir ama her kasabada ise sıradan bir rical vardır. Tasavvufa göre her zaman dünyanın destekçisi olan ve yeryüzüne cennetten nimet ve merhamet iletiminin kanalları olan 365 Allah Teâlâ Dostu vardır.

Ey kardeş, kesin olarak bil ki bu iş senden ve benden önce (yani geçmiş çağlarda) olmuştur ve her insan zaten belirli bir aşamaya ulaşmıştır. Bu işe ilk defa kimse başlamamıştır. Her şey İlahi takdire göredir. 124.000 peygamberin dünyaya yeni bir eser getirdiğini düşünüyor musunuz? Hiçbir şekilde, nefislerine göre hareket etmediler.ı Allah'ın kendisi için takdir ettiği şeye yönelirler. — Harf 6. [Sayfa 15]

Sayfa 12

## MÜRİTLİK ÜZERİNE

Arzu, belirli bir nesne için kalpte bir özlemdir. Özlem kalpte bir heyecan yaratır, bu heyecan nesneyi arama eğilimini uyandırır. Nesne ne kadar soyluysa, arzu o kadar saftır. ..Arzu üç yönlüdür:

( 1) Dünyaya yönelik arzu. Bir insanın dünyevi nesnelerin arayışına girmesinden oluşur. Böyle bir arzu düpedüz bir tehlikedir. Acemi birinin kalbini bulandırdığında, onu tüm erdemlerden alıkoyar ve başarısızlığa sürükler. Böyle bir arzunun tatminiyle geçen bir ömür, insanı dirilişten sonraki sonsuz mutluluktan mahrum eder.

(2) Cennet arzusu. Nefs, bir önceki mertebeyi aşar, semavi hal ve sürekli saadeti arzular ve diriliş gününde amacına ulaşabilmek için ömür boyu zühd yaşar. Cennet arzusu, dünya arzusundan daha asildir.

(3) Allah Teâlâ için arzu. Bir insan (bu aşamada) içsel görüşünü açar, yaratılmış evreni aşmayı arzular ve bu alanda bulunan herhangi bir şeyi ele geçirmeyi utanç

verici olarak görür - böylece Yaradan'ın Kendisine bir özlem geliştirir ve cennette olduğu kadar dünyada da saygı görür. Bir mürid söz ve cennete özlem duymayı bıraktığında ve nesnesi dışında her şeyi (ileriye) yürüyüşüne bir engel olarak gördüğünde, yürekten Allah Teâlâ'yı aramaya çalışmalı, yiğitçe tarikata girmeli ve şefkatli mürşidi de, yol'da yürümesine yardımcı olabilir ve ona yoldaki tehlikeleri anlatabilir, böylece ona herhangi bir kesinti veya başarısızlık olmadan güvenli bir yolculuk sağlayabilir.

Mürşid, asi bir sâliki ciddi bir müride dönüştüremez. ..Yolun ruhu bir sâlikte gizliyse, O'nun arkadaşlığı ve hizmetiyle ortaya çıkacaktır. İlahi Kanun bu şekilde çalışır.

Sayfa 13

## MÜRİTLİK ÜZERİNE ( Devam )

Bir adam kendisine mürid dediğinde, unvanını sonuna kadar haklı çıkarmalı ve doğru yol'u kesin olarak izlemelidir. Sürekli olarak geri dönüş (Tevbe)

kullanmalı, bağlantılardan ve nefisten ayrılma cübbesini giymeli, Arınma kadehinden arama şarabını içmeli, din kınından yücelik kılıcını çekmeli, küfür arzusu arzu bırakmalı, özümseme pratiği yapmalı ve daha yüksek veya daha düşük dünyaları/makamları düşünmemeli. Müridlik hakikâtlerinde ve arayışın inceliklerinde yetkin hale geldiğinde, arınma ve zühdün meyvelerini topladığında, Yolda yürümeye başladı ve yolculuğun çeşitli aşamalarından geçer ve o zaman, kendisine mürid olup olmadığı sorulduğunda, [Sayfa 17]

"Ben bir olabilirim, Allah Teâlâ yardımcı olsun." diyebilir. Böylece müridlik haklı çıkar ve gösterişten kaçınılır.

Bu, akıl ve İlâhî Hikmet bahşedenlerin yoludur. Herhangi bir aşamada kişiliğe bakmamak, sahip olduklarına güvenmemek. Ömür boyu bağlılığı olan birçok veli baş dönmesinden/şaşkınlıktan ayakları kaydı.

Tüm meleklerin saflığını ve tüm insanların dindarlığını kendi içinde yoğunlaştıran bir mürid, kendini beğenmiş

ve kendini bir köpekten daha iyi bilirse düşeceği kesindir. Yetkin bilgin sessizdir, yeni başlayanın ise bir dili vardır. Mektup 54.

Mürid, mürşidine tapar gibi bağlı olmalıdır. Dinlenmesi ve hareketleri O'nun buyruklarına uygunsa, şakirttir; eğer kendi arzularının peşinden gidiyorsa, hocasının değil, arzularının takipçisidir. Mürid, kendini Mürşid'de kaybeden kişidir. Yılanın kabuğunu savurduğu gibi, arzularından sıyrılır. İçinde en ufak bir arzu kalıntısı bile kalmışsa ve kalbinde şüpheler ve itirazlar yer bulursa, o, Mürşidine değil, kendisine tapandır. Bir mürid, Allah'a ibadet etmek için, mürşide köle gibi olmalıdır.

Allah, bu adamlara (yani havarilere) yüklediği güçlüklerin altında değerli armağanları gizlemiştir. Bir mürid, Yol'un zorluklarına ve denemelerine rağmen, görevlerini eksiksiz bir şekilde yerine getirmelidir [Sayfa 18], Allah Teâlâ sadece bir şekilde çalışmaz ve müridi O'na hangi yolun - sevinç ya da üzüntü, hediyeler ya da yoksunlukla- götüreceğini bilmek zordur. Dünyadaki

tüm acıların ve zevklerin altında ilahi bir sır vardır. — 28 Harfli Dizi, Harf.“

Ham olanı olgunlaştırmak için uzun bir yolculuk gerekiyor.” Bir meyvenin olgunlaşması için hem güneş ışığına hem de gölgeye ihtiyacı olduğu gibi, bir sâlik de mükemmelliği için ikili deneyime -sevinç ve keder, birlik ve ayrılık, mevcudiyet ve yokluk- ihtiyaç duyar.

- age. 5. mektup

İlahi Işığın alımına engel yoktur. Varsa, kapasite eksikliğinden kaynaklanmaktadır. Cilasız bir ayna nasıl bir görüntüyü yansıtabilir?....

Sâlikin acele ve huzursuzluğa değil, sabır ve sabra ihtiyacı vardır. Allah Teâlâ her insanı olduğu gibi bilir ve hak ettiğinde ışığını yayar — age .. Mektup 4.

Memnuniyet olmazsa olmazdır, onsuz gizemden vazgeçip pazara gitmelidir.

Çünkü bunun için gerekli görevleri, kişinin yeteneklerinin en iyisine göre yerine getirmesinden vazgeçilemez,

Sayfa 14

Aklı başındayken sâlikin güvenli geçişi. Sözlerde ve davranışta gerçeği izlemelidir, Doğru her zaman faydalıdır, asla zararlı değildir - age, Letter 15. [Sayfa 19]

Sayfa 15

## ALLAH TEÂLÂ DOSTU — (VELİ)

Veli (veya Allah Dostu), günahların işlenmesi olan her türlü beladan korunmasından ibaret olan İlah'ın nimetlerini sürekli alan kişidir. Bir peygamberin günahsız olması gerektiği gibi, bir dostun da korunması gerekir. İkisi arasındaki fark şudur: Biri günah işlemekten ötedir; diğeri ise ender durumlarda günah işlemeye meyilli olup, günahta ısrar etmez. Dost, mümkün olan tüm erdemlerle donatılmıştır. Kabul

edilebilir ve nahoş sonuçların umudu ve korkusuyla hizmet etmez. Kişiliğine herhangi bir değer biçmez.

Bir Dost, insanlar tarafından bilinen veya bilinmeyen olabilir. Bilinmiyorsa şöhretin kötülüklerinden etkilenmez.

Dost, dünyayı ve cenneti özlemeyen, kendini İlâhi Dostluğa terk eden ve kalbini Hakk'a çevirendir.

Allah Teâlâ'ya bağlılıkları sayesinde O'nun melekûtunda, faaliyetlerinin kanalları olarak özel seçilmişlerdir, özel yetkiler alırlar ve arzu-doğasının esaretinden kurtulurlar. [Sayfa 20] Onlar, O'ndan başkasını arzu etmezler, O'ndan başka hiçbir şeye bağlanmazlar. Bizden önceydiler, bugünlerde de varlar ve dünyanın sonuna kadar da olacaklar.

Onlar bugün, eski Peygamberlerin mesajlarının yayılması için kanallar olarak hizmet etmek ve dünyayı yönetmek için Allah Teâlâ'nın tayin edilmiş temsilcileridir - öyle ki, onların nimetleriyle gökten

yağmur yağsın, onların sayesinde yeryüzünden bitkiler yetişsin. Onların kuvvetiyle kafirlere galip gelmesi için tahirlerin ve müminlerin yanındadırlar.

İnsanüstü güçler bu dünyadaki bir tür idoldür. Bir veli, sahip olduklarından memnunsa, ilerlemesini durdurur. Eğer onlardan yüz çevirirse, Allah ile birlik davasını ilerletir. İşte ince bir sır ve o da şudur: Gerçek Dostluk, Sevgili dışında her şeyi reddetmekten ibarettir. Ancak insanüstü güçlere dikkat ve onlara güvenmek, Sevgili'yi reddetmek ve Kendinden başka bir şeyle tatmin olmak demektir. — Mektup 8.

Sayfa 16

## İHVAN KARDEŞLİĞİ

[Bu konuya ek olarak aşağıda tercüme edilen müellifin bir diğer eseri Fevâd-ı Ruknî'de İlâhî Dostlar hiyerarşisi ile ilgili bir pasaj vardır. — Çev.] [Sayfa 21]

Dünyanın tanımadığı 4.000 veli vardır. Onlar birbirlerini tanımazlar ve yüce konumlarının farkında da

değildirler. Kendilerinden olduğu kadar dünyadan da örtülü kalırlar.

Dünyanın zorluklarını çözen ve Kutsal Mabedin kapısını tutan 300 Ahyar (Hayırlılar veya Hayırseverler) vardır. Kırk Abdal (Yedekler),17 Abrar (Kurtulmuş)

15 Nucaba (Saf);

4 Evtad (Mandallar);

3 Nukaba (Gözcüler);

1 Kutub (Kutup), Gavs olarak da bilinir, 'Şikayetlerin Gidericisi'. Bütün bunlar birbirini tanır ve görevlerinin yerine getirilmesi için birbirine bağlıdır. ( Toplam, 370 — Çev.)

Başka bir otoriteye göre (Macma-us-Serin) dünyada çalışan 356 veli var. Biri göçünce olunca yerine bir başkası geçer, böylece 356 sayısında hiçbir azalma olmaz. 300+40+7+5+3+1'den oluşurlar. Biri, dünyanın Kutub'udur. Korunması O'nun kutsal varlığından kaynaklanmaktadır. Yerini alacak başka biri olmadan

göçerse olursa, dünya paramparça olur. Kutub göçtüğünde, Üç'ten biri O'nun yerini alır; Beş'ten biri Üç'teki boşluğu doldurur, Yedi'den biri Beş'teki boşluğu doldurur, Kırk'tan biri boşluktaki boşluğu doldurur [Sayfa 22]

Yedi, Üç Yüz'den biri Kırk'taki boşluğu doldurur ve Üç Yüz rütbesindeki boş yere bir adam gönderilir - böylece 356 dünyada çalışmaya devam eder ve her nokta onların uğurlu ayakları tarafından kutsanır. . Onların dış yaşamları sıradan insanlarınkine benzer, dolayısıyla sonrakiler onları tanıyamaz. İçsel olarak, Allah Teâlâ ile birleşmişlerdir. Aşk, Dostluk ve Gizemler, dışıyla değil, içiyle ilgilidir. Onlar (veliler), toprak, su, ateş, hava, ovalar ve tepeler tarafından engellenemeyecek kadar güçlüdürler. Doğuda olan, Batıdaki ricalleri görebilir ve duyabilirler. Anında Doğudan Batıya gidebilirler, Batıdan Doğuya gelebilirler, Arş'a gidip dönebilirler. Onlarınki, benzer nitelikteki birçok insanüstü güçlerdir.

Sayfa 17

## POLİTEİZM VE ALLAH TEÂLÂ DOSTU

Çoktanrıcılık iki yönlüdür: -

(1) En Yüksek Tek Tanrı'dan başka bir tanrıya tapmaktan oluşan dışsallık.

(2) Allah Teâlâ'dan başka bir varlığı ihtiyaç anında yardımcı olarak düşünmekten ibaret olan içsel. Bazıları, gizem için O'ndan başka bir şey görmenin çoktanrıcılık olduğunu söyler. [Sayfa 23]

Bazıları, herhangi bir şekilde ayrı bir benliğe atıfta bulunmanın, herhangi bir şeyi kendi iradesiyle yapmaya meyletmenin ve herhangi bir acil durumda kendi plan ve planlarına başvurmanın şirk olduğunu söylüyor.

Seçilmiş Dost, hem içte hem de dışta Allah Teâlâ'dan olandır. [İlahi İradeye] karşı hareket etmez ve düşünmez. Arzu-doğası ile karışmaz, Efendi'nin huzurunda hizmetlerini unutur ve O'nun olmadan yapamaz. O, her bakımdan - hem içeride hem de dışarıda - O'nunla o kadar doludur ki, içine başka bir

şeyin girmesi imkânsızdır. Arzusunu, iradesini ve tüm bireysel niteliklerini kaybeder.

Ve sadece Allah Teâlâ'nın Arzu ve İradesiyle var olurlar. Dilediğini elde eder - Allah Teâlâ'nın iradesinden başka bir şey istediği için değil, iradesi Allah Teâlâ'nınkiyle bir olduğu için. Allah, hayırlar, iradesini onda açar. — Mektup 9.

Sayfa 18

## IŞIKLAR

Kalbin aynası kirlerden arındığı zaman, duyu ötesi nurları yansıtmaya muktedir hale gelir. Başlangıçta parlamalar olarak görünürler, ancak kalp saflaştıkça güç ve hacim kazanırlar - [yavaşça] lamba, alev, yıldızlar, ay ve güneş olarak tezahür ederler. Abdest ve namazlardan kıvılcımlar çıkar; lambanın, alevin ve kalbin kısmi saflığından yıldızlar; mükemmel saflığından dolunay; güneşten gelen, görkemini mükemmel bir şekilde arıtılmış kalpte yansıtan Ruh'tan. (İç ışığın) [dış] güneşten bin kat daha parlak olduğu bir zaman gelir,

Güneş ve ay [görüntüleri] aynı anda ise, ikincisi Ruhun ışığını yansıtan kalbe işaret eder, ilki Ruhun kendisi Ruhun ışığı şekilsizdir, ancak fikri güneş şekline çeviren bir perdenin arkasında görülür.

Bazen ilâhî sıfatların nuru, kalb aynasındaki nazarın saflığına göre yansıyabilir. Bu mutluluğu tarif etmek zor. Konstrüktif yapısal/zati sıfatların ışığının aydınlatıcı olduğu, kavurucu olmadığı söylenir; Parçalayıcı/selbi niteliklerinki kavurucu ama aydınlatıcı değil. Bu, aklın kavrayışının ötesindedir. Bazen, kalbin saflığı tamamlanınca veli, kendi içindeki Hakk'ı, içine bakarsa İlahi Hakikâtini, kainata bakarsa Hakikâtini onsuz görür. [Sayfa 25] Işık ruhun ışığına yansıdığında, vizyon mutluluk verir. İlahi Işık, ruhun ve kalbin levhası olmadan parladığında, vizyon şekilsizlik ve sonsuzluk, benzersizlik ve uyum, tüm varoluşun temeli ve desteğini gösterir. Burada ne yükselme, ne batma, ne sağ ne sol, ne yukarı ne aşağı, ne uzay ne zaman, ne uzak ne yakın, ne gece ne gündüz, ne gök ne yer var. Burada kalem kırılır,

dil bocalar, akıl hiçliğe batar, akıl ve bilgi şaşkınlık çölünde yolunu kaybeder - Mektup 12.

Sayfa 19

## MÜKAŞEFE VECD HALİ AÇIKLANMASI

Keşfin özü, perdelerden çıkmakta yatar. Gören, daha önce algılamadığı şeyleri algılar. "Peçeler", insanı İlâhî Güzellik'in mükemmel görüsünden alıkoyan engeller anlamına gelir ve çeşitli dünyalardan oluşur - kimilerine göre 18.000, kimilerine göre 80.600 - hepsi insanın yapısında mevcuttur. İnsan, her dünyayla ilişkili bir göze sahiptir ve bu gözün açılması sırasında o dünyayı gözlemler. Bu dünyalar iki katlı bir ayrım altında toplanmıştır: Işık ve Karanlık, Cennet ve Dünya, Görünmez ve Görünür, Manevi ve Fiziksel, — her çift aynı anlamı farklı kelimelerle ifade eder [Sayfa 26] Samimi bir sâlik, arzusuyla harekete geçtiğinde , döner

Doğayı dîni emirleri takip etmeye zorlar ve bir Mürşidin koruması altında yolda yürümeye başlar, önündeki dünyanın koşullarını gözlemlemek için kaldırdığı

perdelerin her birine bir göz açar. Önce akıl gözünü açar ve perdenin kalkması ölçüsünde aklî sırları kavrar. Buna levnler/renkler/çeşitli geçici haller açığa çıkar, bunlara güvenilmemelidir. Filozofların çoğu bu aşamadadır ve bunu nihai hedef olarak kabul eder. Bu aşama aşıldığında, samimi sâlik kalbi açmaya gelir ve çeşitli nurları algılar. Buna Algısal açığa çıkma denir. Ardından, Sırları ortaya çıkarır; Bu, Keşfedilen mükaşefeler ve O'na yaratılış ve varoluşun Sırları açıklanır. Ardından, Ruh'un örtüsünü açar; bu Ruhsal açılmadır ve o artık Cenneti ve Cehennemi görebilir ve Meleklerle iletişim kurabilir. Ruh, dünyevi kirliliklerden tamamen arındığında ve tamamen saf olduğunda, sonsuzluğu ortaya çıkarır ve Ebediyet halkasına bakar, hem Geçmişi hem de Geleceği anında kavrar, Uzay ve Zamanın sınırlamalarından kurtularak, her ikisini de görme ayrıcalığına sahiptir. Kalpleri okumak, olayları bilmek ve suya, ateşe ve havaya ileri geri. ayak basmak kolaydır. Ancak böyle mucizelere güvenilmez

.... Ardından, sâlikin İlahi Olan'ın katına girmesini sağlayan En İçteki açılma gelir [Sayfa 27]

Nitelikler En İçteki, İlahi Nitelikler ile Ruhun düzlemi arasındaki köprüdür ve Ruhun İlahi vizyonu deneyimlemesini ve İlahi karakteri yansıtmasını sağlar. Buna İlahi Sıfatların Açılması denir. Bu aşamada, mürid ledünni bilgiyi, Allah Teâlâ'dan gelen vahiyi, O'nun vizyonu, O'nun saadeti, gerçek özümseme, gerçek varoluş veya Tevhid'i açar - zekanın, işitmenin, görmenin, inşa etmenin, parçalanmanın, istikrarın- İlahi Niteliklerini açığa çıkardığı gibi.. Benzer şekilde, başka nitelikler de düşünülebilir. — Mektup 13.

[Son iki alıntı, insan yapısının aşağıdaki Sufi sınıflandırmasına zımnen atıfta bulunur: —

1. Beden ( Tan ), beyin bilinci veya akıl, fiziksel düzlemle (Nasut) ilişkilidir.

2. Kalp (Dil), arzular ve alt akıl, astral ve alt zihinsel planlarla (Melekut) ilişkilidir.

3. Ruh (Ruh), daha yüksek zihin, Ego, daha yüksek zihinsel planla (Ceberut) ilişkilidir.

4. Sır veya Gizem, manevi planlarla bağlantılı (Lahut) — Çev.] [Sayfa 28]

Sayfa 20

## AYNİYET

[28 Harflik Diziden aşağıdaki ek notlar hem öğretici hem de ilginç olabilir. - Çev. ]

Bazı kelimeleri duyduğunu söylüyorsun, ama konuşma organından ya da ses organından değil. Söz ve Ses bu dünyaya aittir: Duyduklarınız Melekut'a aittir. — Lok. cit. 10. mektup

Bir sâlik, vücudunda, hayır, minerallerde, bitkilerde ve hayvanlarda 'sesi' duyabilir. Fakat onlardan, uyguladığı aynı zikri (/ e., kutsal formül) duyarsa, bu onun uygulamasının bir yankısıdır - gerçek değil, hayali bir fenomen: oysa onlardan zikri duyarsa kendilerine özgü

olgu gerçektir Evren sonsuzdur, olgular sonsuzdur. — age, Mektup 15.

Güçler ve fenomenler bir sâlik için denemelerdir. Onları engel olarak gör ve onlara asla aldırma, İsimden ayniyete geçmek ender bir nimettir... Hz. Hızır'ın Vizyonu, Yoldaki başarını önceden haber verir. ..Sizin deneyimlediğiniz kutsal ve dünyevi olmayan kokular Melekut'a aittir: onların yeryüzündeki benzerlerini nasıl bulabilirsiniz? — age, Mektup 16. [Sayfa 29]

Sayfa 21

## AYDINLANMA

İlahi Aydınlanma ile Ruh Aydınlanması arasında bir fark vardır. Kalbin aynası her türlü pisliklerden arınıp tamamen temizlendiğinde, İlâhi Güneş'in ışınlarını odaklayarak, İlâhîliği ve O'nun tüm sıfatlarını yansıtmaya hizmet edebilir. Ama bu nimetten her temiz kalp hoşlanmaz. Her koşan oyunu yakalamaz (lafzen, antilop), ancak yalnızca koşan onu yakalayabilir. Koşmalı ama…

54 Şeyh Şerafeddin MÂNERÎ

Temiz bir kalp, Ruhun bazı niteliklerini yansıtır. Tamamen temizse, zaman zaman tüm nitelikleri yansıtabilir. Bazen Ruhun Özü - İlahi Veli - doğasını gösterebilir ve vekilliği sayesinde "Gerçek Olan benim" iddiasında bulunabilir. Bazen tüm evrenin yaptığı görülebilir

Ruh İlahi Veli'yi, Allah Teâlâ ile karıştırabilir Bu tür hatalar yaygındır ve İlahi Lütuf ve Mürşid'in yardımı olmadan kaçınılamaz. Şimdi farka gelmek için

(1) Ruh aydınlatması, alt doğayı geçici olarak fetheder, aydınlanma devam ettiği sürece; — İlahi aydınlanma onu kalıcı olarak fetheder.

(2) Ruhun aydınlanması, kalbin pisliği [Sayfa 30] ile tutarsız değildir, tüm şüpheleri çözmez ve İlahi Bilginin mutluluğunu vermez; — İlahi aydınlanma bunun tersidir.

(3) Ruhun aydınlanması gurur, kendini beğenmişlik ve egoizme neden olabilir. İlahi Aydınlanma tüm bunları ortadan kaldırır ve arayışın coşkusunu artırır.

Aydınlanma ve kararma, Sufiler arasında genellikle kullanılan iki kelimedir. Birincisi, Allah Teâlâ'nın açılımı anlamına gelir, ikincisi, Allah Teâlâ'nın içe katlanması anlamına gelir. Bu ifadeler, O'nun Özü için geçerli değildir, çünkü O değişmezdir. Birinin bir problemin çözümünü bulduğunda ve "sorun çözüldü" dediğinde olduğu gibi - problem çözülmez, fakat kişinin zihni problemi kavramak için açılır; Bilgiye sorunun çözümü denir, cehalet onun karartılmasını sağlar - bu nedenle, kişi her şeyi kendinden değil de Allah Teâlâ'dan gördüğünde, Benlik alt doğayı ortadan kaldırdığında ve bilinemez'i gördüğünde; — bu, Aydınlatma olarak belirlenmiştir. — Mektup 14.

Sayfa 22

## RÜYALAR

Birincisi, dünyevi niteliklerden geçen bir sâlik, rüyasında yükseklikleri ve derinlikleri, sokakları ve kuyuları, kasvetli ve ıssız yerleri, suları ve dağları görür. İkincisi, sulu niteliklerden geçerek yeşillikleri ve meraları, ağaçları ve ekili alanları, nehirleri ve kaynakları görür. Üçüncüsü, havadar niteliklerden geçerek, kendini havada yürürken veya uçarken, yükseklere çıkarken görür. Dördüncüsü, ateşli niteliklerden geçerek lambaları ve alevleri görür. Beşinci olarak, eterikten geçerken, kendini göklerin üzerinde yürürken veya uçarken, bir gökten diğerine giderken bulur, göğün çemberini ve melekleri görür. Altıncısı, yıldızlı bölgeden geçerek yıldızları, güneşi ve ayı görür. Yedinci olarak, hayvansal niteliklerden geçerek karşılık gelen hayvanları görür. Kendisini bir hayvan üzerinde üstün bulursa, bu onun ilgili nitelik üzerindeki fethini gösterir. Kendisini bir hayvan tarafından alt edilmiş bulursa, bu, ilgili niteliğin baskın olduğunu gösterir ve kendisini buna karşı korumalıdır.

Sâlik binlerce dünyadan geçmek zorundadır ve her dünyada kendine özgü vizyonlar görür ve zorluklar yaşar.

Ey kardeş, nefis, gaye içindir. Cesurca haykırmalı: "Ya yaşamayı bırakayım, ya da Hedefe ulaşayım". - Mektup. 16. [Sayfa 32]

Sayfa 23

## YANLIŞ KAVRAMLAR

Birçok rical vesvese ve şüpheden dolayı manen düşer. Bir sınıf insan der ki: "Allah'ın bizim ibadetlerimize ve hizmetlerimize ihtiyacı yoktur, bizim fazilet ve kusurlarımızla ilgilenmez, biz neden kendimizi tutalım?" Böyle bir şüphe, sırf bilgisizlikten kaynaklanır ve ilahi kanunu Allah için görevleri emrettiğini zanneder.

İbadetler sadece insan içindir Bu tür bir cahil, hekimi tarafından belli bir tedavi reçete edildiği halde, ona uymayan ve sakınmasının hekime bir zararı olmadığını

söyleyen bir hastayla yerinde bir karşılaştırma yapar. Gerçekten yeterince konuşuyor, ama kendi yıkımını kendi yapıyor. Doktor kendini memnun etmek için değil, onu iyileştirmek için reçete yazar.

İkinci bir insan sınıfı, ilahi emirleri çiğner ve İlahi merhamet'i ister. Allah hem merhametlidir hem de cezalandırıcıdır. O'nun Merhametine ve Hazine dağlarına rağmen bu dünyada pek çok sıkıntılı ve yoksul insanın olduğunu, tek bir buğday tanesinin zahmetli bir şekilde ekilmeden yetişmediğini ve hiçbir insanın yemek, su ve ilaç olmadan sağlıklı olamayacağını görüyoruz. O, sağlık ve zenginlik için onsuz sahip olunamayacak araçları takdir ettiği gibi, ahlaki alanda da durum böyledir. İnkâr ve cehalet ruhun zehiridir ve tembellik onun hastalığıdır. [Sayfa 33] Zehirlerin panzehiri yalnızca bilgi ve bilgeliktir. Hastalığın çaresi sadece dua ve ibadettir. İlâhî rahmete tevekkül ederek zehir içen, kendini öldürür. Kalbin hastalığı arzulardan ibarettir. Arzularını dizginlemeyen, günahkar olduğunu bilirse hayatını tehlikeye atar. Ama

onları zararlı olarak görmüyorsa, zaten ölü olduğu için hayatını riske atmaz. Çünkü böyle bir ihmal, inkârdır ve inkâr, imanı zehirler.

Üçüncü bir grup, Dîni emirlerin dayattığı şekilde öz disiplinle, şehvet, öfke ve diğer kötülüklerden tamamen özgür olmayı anlayacaktır. Uzun bir süre inziva/çile/öz disiplin uyguladıktan sonra başarısız olduklarında, görevi imkânsız olarak görürler. "Siyah bir battaniyenin beyaz bir battaniyeye dönüşemeyeceği gibi, insan da yaratıldığı gibi saf olamaz. Neden imkânsız bir başarıya imza atmaya çalıyorum ki?' (Yani düşünürler). — İlâhi emirleri, şehvet ve insan tabiatında bulunan diğer dürtülerden tam bir kurtuluşu emrettiğini düşünmek cehalet ve kibirdir. Peygamber, "Ben bir insanım, kızabilirim" demiş ve zaman zaman onda öfke belirtileri görülmüştür. **Allah, öfkesini kontrol edeni övüyor, öfkesi olmayanı değil.** Yine peygamberin dokuz karısı vardı ve cinsel istek duymayan bir adam tıbbi olarak tedavi edilmelidir. Peygamber, neslin oluşmasını ve ırkın devamını tasdik etmiştir. Ama o, Atın binicisinin

ya da bir köpeğin avcının denetimi altında olması gibi, Kur'ân-ı Kerimin denetimi altında olmak için ikisinin (şehvet ve öfkenin) boyun eğdirilmesini buyurdu [Sayfa 34]. Hayvanlar eğitilmeli, yoksa adama saldıracak ve onu devirecekler. Şehvet ve öfke, köpek ve at gibidir ve onlar olmadan semavi makamları yakalamak imkansızdır. Ama kontrol altında olmalılar, yoksa bizi yok edeceklerdir. Kısacası, öz disiplinin amacı bu dürtüleri kırmak ve boyun eğdirmektir ve bu mümkündür.

Dördüncü gurup, her şeyin İlahi İrade uyarınca olduğunu gururla ilan eder. Efor sarf etmek ne işe yarar? derler — Peygamber salla'llâhü aleyhi ve sellem, İlâhî iradeden bahsetmişken, ashabı, "Ona dayanacağız ve çabadan kaçınacağız" dediler. Peygamber, “Çalışacaksınız, sonra da takdir olunan verilecektir” buyurdu. Bu nedenle insan efor sarf etmekten kaçınmamalıdır. Eğer başlangıçta asil bir kadere mahkûm edilmişse, ona [çabalayarak] ulaşacaktır. Tıpkı sağlık ve ölümün yiyecek ve açlığa bağlı olması gibi, iyi

ve kötü kaderler de erdem ve kötülüğe bağlıdır. — Mektup 18.

Sayfa 24

## DIŞ VE İÇ HASTALIKLAR

İnsan, maddi ve manevi olmak üzere iki ayrı maddeden yaratılmıştır. Onun [Sayfa 35] dünyevi çerçevesi hastalıklara yatkın olduğu için, manevi olan da öyledir; ve her ikisinin tedavisi ve tedavisi için doktorlar vardır. Bedensel rahatsızlıkların doktorları hekimler, ahlaki rahatsızlıkların doktorları ise Peygamberler ve (sonradan) onların halefleri olan evliyalardır**. Hasta bir adam, yetenekli bir hekim tarafından tedavi edilmezse mutlaka ölürse, aynı şekilde ahlaki hastalıklardan muzdarip bir ruh da, bir Peygamber veya mükemmel bir veli tarafından yardım edilmezse, kesinlikle ölür**. Nasıl ki bir hekim, bir hastasının hastalığını tespit etmek için nabzını inceler ve fiziki dengeyi ve sıhhati yeniden tesis etmek için ona bir şeye başvurmayı ve diğerinden kaçınmayı tavsiye ederse, -İlahi Elçi de müridin ahlâki

rahatsızlıklarını tespit eder. İç karışıklıklarını ve arzularını fıtratın gerektirdiği bir uyum durumuna indirgemek ve mümkün olan en kısa sürede ahlaki sağlığı sağlamak için, bunu tavsiye eden, buna izin vermeyen, alıcılığına ve kapasitesine göre İlahi emre dayalı farklı görevler belirler. Hekiminin talimatlarına aykırı hareket eden bir hasta nasıl kötüleşir ve ölmek zorunda kalırsa, usule itaat etmeyen ahlaklı bir hasta da giderek sapıklaşır ve cehaletten ölmek zorunda kalır. — Mektup 19. [Sayfa 36]

Sayfa 25

## TASAVVUFUN KÖKENİ

Teozofi (Tasavvuf) kurumu eskidir. Peygamberler ve evliyalar tarafından uygulanmıştır. Dünyada kötü dürtüler hâkim olduğundan, Teosofist (Sufi) insanlar tarafından hor görülür. Teosofist, benliğini yitirmiş, Gerçek Olan'da var olan, alt doğanın erişiminin ötesinde ve Gerçek ile bir olan kişidir. Teosofi talebesi (mutasavvıf), zühd ve arınma yoluyla Teosofist olmaya

çalışan ve Teosofistin yolunda kendini terbiye eden kimsedir.

Peygamber'in mescidinde, züht yolunda yürüyen seçilmiş ashabı ile baş başa konuşmak için ayrılmış bir yeri vardı. Hz. Ebubekir, Hz. Ömer, Hz. Osman, Hz.Ali ve Hz. Selman Farisi radiya'llâhü anhüm gibi kıdemli arkadaşları ve Hz. Bilal ve diğerleri gibi vasat olanlar vardı; Arap reisleri ve sıradan arkadaşları oraya kabul edilmedi. Seçilmiş arkadaşların sayısı yaklaşık 70 idi. Peygamber belirli bir arkadaşına (Sufi ) özel saygısını göstermek istediğinde, onu giysisinin bir parçasıyla tercih ederdi (N. B. Sufi kelimesi Safa, saflık veya Suf, elbiseden türetilebilir. — Çev. )

İlk Teosofist Hz. Adem'di ve son ise Hz. Muhammed salla'llâhü aleyhi ve sellemdi; ve Teozofi, Hz. Muhammed salla'llâhü aleyhi ve sellemin takipçileri arasında devam etmiştir. — Harf 22. [Sayfa 37]

Sayfa 26

64 Şeyh Şerafeddin MÂNERÎ

## YOLU ARIYORUZ

Arayıcının vasiyeti öyle olmalıdır ki, bu dünya zevkleriyle, ahirette cenneti ve kâinat ıstıraplarıyla sunulsa, dünyayı ve zevklerini kafirlere, âhiret ve cenneti de fahişeye terk etmelidir. İnananlar ve acıları kendisi için seçmeli. Cennetten kaçmak için helalden döner, cehennemden kaçmak için haramdan yüz çevirdiği gibi, dünyevi insanların kolaylık ve zenginlik aradığı gibi, Mevlâ'yı ve O'nu arar. İkincisi, tüm işlerinde artış arar; her şeyde yalnız BİR'i arar. Bir şey verilirse, onu verir; verilmezse memnundur.

Sâlik'nın işaretleri aşağıdaki gibidir. İstenen nesneyi alamazsa mutludur, böylece tüm bağlardan kurtulabilir; arzu-doğasına o kadar karşı çıkar ki yetmiş yıl boyunca ağlasa da onun özlemini tatmin etmeyecektir; Allah'a öyle uyum içindedir ki, onun için kolaylık ve sıkıntı, nimet ve lanet, kabul ve red birdir; ne Allah Teâlâ'dan ne de dünyadan herhangi bir şey için yalvaramayacak kadar boyun eğmiştir; çileciliği, diğerlerinin tüm

dünyada olabileceği gibi, küçük her şeyiyle - bir giysi ya da battaniyeyle - tamamen tatmin olmasını sağlar.

[Sayfa 38] zühd ocağındadır ve Hakiki Olan'dan başka bir şey düşünmez. O, O'nu sağda ve solda, otururken ve ayakta görür.

Böyle bir arayıcıya İlahi Gören denir. Yerin ve göğün egemenliğine önem vermez. Kalbi İlahi Kutsama ile neşelenirken, bedeni adanmışlık özlemleriyle zayıflar. Karısının ve çocuklarının, bu dünyanın ve öbür dünyanın düşünceleri kalbini işgal etmez. Bedeni yerde olsa da ruhu Allah'la beraberdir. Burada olduğu halde, o zaten oradaydı, Hedefe ulaştı ve sevgili'yi iç gözüyle gördü.

Bu aşamaya ancak Kusursuz bir Mürşidin koruması altında ulaşılabilir, Yol, altında güvenle yürünür.

Sadece O'nun gözetimi bir mürid'in arzularını ve itirazlarını ertelemesi ve ona dilediği gibi muamele

edebilmesi için Mürşid'in önüne kendisini ölüleri yıkayan bir ceset gibi koyması zorunludur.

Erdem ve kusurların yararları ve kötülükleri vardır. Çoğu zaman bir erdem insanı Allah Teâlâ'dan uzaklaştırır ve bir kusur insanı O'na yaklaştırır. Barışla başlayıp gururla biten erdem, insanı Allah Teâlâ'dan uzaklaştırır; korkuyla başlayıp tövbeyle biten kötülük, insanı O'na daha da yakınlaştırır. — Mektup 23. [Sayfa 39]

Sayfa 27

## YOLUN DİREKLERİ

Sözleri yüreği canlandırır; onların eylemleri insanları özgürleştirir; şefkatleri evrenseldir; kendilerini beslemek ve giydirmekle ilgilenmezler, hepsini besler ve giydirirler; başkalarının kötülüğüne bakmazlar, onların kurtarıcıları olarak dururlar, kötülüğe iyilikle karşılık verirler ve bu laneti kutsarlar.

Neden mi?

— Çünkü korunuyorlar: Kalplerinin ufkunda aşkın zefirinden başka hiçbir fırtına estiremez. Merhametleri, güneş gibi dost ve düşman üzerinde parlar. Toprak kadar alçakgönüllüler, herkesin ayakları altında ezilirler. Hiçbir insana düşman değildirler, dünyanın hiçbir şeyini kavramazlar. Bütün canlılar onların çocuklarıdır, hiçbirinin çocuğu değildirler. Onlar tüm evren için, doğu ve batı için mutlak merhamettir, çünkü onlar özgürdürler ve her şeyi Tek Cevherden görürler. Bu niteliklerden bir boşluk, Yol'u aşamaz.

Bir Teosofistin halinde, önce kalp gider, sonra dil gelir. Dünyevi bir insanda önce dil, sonra kalp gider. — Mektup 24.

Sayfa 28

## DİN, YOL VE GERÇEK

Din (Şeriat), Yol (Tarikat) ve Gerçek (Hakikât). [Sayfa 40]

68 Şeyh Şerafeddin MÂNERÎ

Din, bir peygamberin Allah'ın yardımıyla takipçileri için belirlediği bir yoldur. Bütün Peygamberler aynı şekilde insanların dikkatini Tevhid ve Kulluğa çekerler. Dolayısıyla tek bir Din, tek bir başvuru ve tek bir ilah vardır. İlâhi ilhama dayandıkları için öğretileri çelişkili olamaz. Fark sadece sözel ve biçimseldir, ancak esaslarda hiçbir fark yoktur. Onlar insanlığın [manevi] hekimleridir ve kendi takipçilerine ihtiyaçlarına göre dinleri reçete etmişlerdir. Din, bir dizi emir ve yasaklardan oluşur ve tektanrıcılık, bedensel arınma, dualar, oruçlar, haclar, kutsal savaş, hayır işleri vb. ile ilgilenir.

Yol, dine dayalıdır ve [din tarafından ele alınan] biçimlerin özünü araştırmaktan, onları araştırmaktan, kalbi arındırmaktan ve nifak, hırs, şirk vb. Din, dışsal davranış ve bedensel arınma ile ilgilenir; Yol, içsel arınmayla ilgilenir.

Din, dış arınmanın sağlamlığıdır. Hakikât, içsel durumun sağlamlığıdır. Değişikliklere açık olan, insan

işidir ve edinilebilir; diğeri ise değişmezdir, Âdem'den dünyanın sonuna kadar aynıdır ve İlahi Lütuftur. Biri madde ya da beden gibidir. Diğeri ruh gibidir, ya da ruh. — Harfler 25 ve 26.

[Daha yüksek bir mertebe, Fevâd-ı Rükni'de, Marifet (İlahi İlim) olarak, ayrıntılı bir açıklama yapılmadan, basitçe bahsedilmiştir. Böylece ilahi kanun, herhangi bir ulusun zahiri dinine tekabül eder; Eski Batı mistiğinin Küçük Gizemlerine Tarikat veya Doğu mistiğinin Deneme Yolu; — Kadim Batı mistiğinin Daha Büyük Gizemlerine veya Doğu mistiğinin Doğru Yoluna Hakikât; Marifet'ten Kusursuz Adem veya Üstat - Yolgösterici aşamasına kadar)

Sayfa 29

## DUA İÇİN RİTUELLER

Sabah namazından sonra alacakaranlık ilahi isimleri mırıldanmak, kutsal tilavetler, tövbe ve özür dileyerek

geçirilmelidir. Kutsal Yazıların açık bir emrine veya yasağına uymak, müminler bereketlenmek veya onlara fayda sağlamak ve bilgiye ihtiyacı olan bir sâliki eğitmek dışında konuşmamalıdır. Bir velinin veya Allah Teâlâ'nın bilgisini, eğer mümkünse, kişinin kendi mürşidinin refakatini, mırıldanmalara ve zikirlere tercih etmelidir.

Gün batımı namazından önce, arzı-doğayı dikkatlice incelemek için biraz zaman harcanmalıdır, yani gün içinde elde edilen kazançları ve yapılan kayıpları gözden geçirmelidir [Sayfa 42 ].

Tertemiz ve mukaddes zikirlerle uyumalı, bunalmadıkça uyumamalıdır. Alacakaranlıktan önceki gecenin ikinci yarısında kalkmalı ve hemen kutsal görevlere başlamalıdır. — Mektup 28.

Sayfa 30

## DUA İÇİN SÜS

Sabah namazından sonra alacakaranlık ilahi isimleri mırıldanmak, kutsal tilavetler, tövbe ve özür dileyerek geçirilmelidir. Kutsal Yazıların açık bir emrine veya yasağına uymak, müminleri bereketlemek veya onlara fayda sağlamak ve bilgiye ihtiyacı olan bir müridi eğitmek dışında konuşmamalıdır. Bir velinin, bir Allah Teâlâ'nın bilgisinin ya da eğer mümkünse, kişinin kendi Mürşidinin refakati, mırıldanmalara ve zikirlere tercih edilir.

Gün batımı namazından önce, arzu-doğayı dikkatlice incelemek için biraz zaman harcanmalıdır, yani gün içinde elde edilen kazançları ve yapılan kayıpları gözden geçirmek [Sayfa 42 ].

Tertemiz ve mukaddes zikirlerle uyumalı, bunalmadıkça uyumamalıdır. Alacakaranlıktan önceki gecenin ikinci yarısında kalkmalı ve hemen kutsal görevlere başlamalıdır. — Mektup 28.

Sayfa 30

## ARITMA

İnsanı saygın kılan saflıktır. Bütün nimetlerin ve faziletlerin deposudur. İslam saflığı esas alır ve en ufak lekeye tahammülü yoktur. Kirlilere yüzünü göstermez.

Birincisi: - vücudun, giysinin ve yemeğin saflığı.

İkincisi: - duyuların saflığı, günahlardan ve aşırılıklardan uzak durmak.

Üçüncüsü: - kalbin saflığı, merhametsizlik, kıskançlık ve kötülük gibi tüm kötü nitelikleri terk etmek.

İlk saflıkla mürid yoldaki ilk adımı atar; ikincisi ile ikinci adımı atar; üçüncüsü ile üçüncüsü. Tevbe'nin özü budur — kirlilikten saflığa [Sayfa 43] dönüş.

İlk başta o bir put tapınağıydı; şimdi cami oldu. İlk başta o bir şeytandı; şimdi adem oldu. İlk başta gece kadar karanlıktı; şimdi gün gibi aydınlandı. İşte şimdi İman'ın (barış veya iman) güneşi kalbinde parlıyor ve İslam

yüzünü gösteriyor ve onu İlâhi Bilgiye götürüyor. Bu saflığın olmadığı herhangi bir iş, ataların soyundan gelen bir tören veya gelenekten başka bir şey değildir, ama İslam değildir.

Allah Teâlâ'yı daimi koruyucunuz olarak bilin. O'nun her zaman tetikte olan Gözünün altında yaşarken, kişi alçakgönüllü olmalı ve ihlallerini O'nun dikkatine sunmaktan utanmalıdır.

Nasıl ki dış temizlik olmadan namaz kılınamaz, iç temizlik olmadan İlâhi İlim de mümkün değildir. Biri için zaten kullanılan su değil tatlı su gerekli olduğu gibi, diğeri için saf Tevhid - karıştırılmamış - gereklidir.( Bkz. "Tevhid" )

Peygamber'in şu duasında zikredilmektedir: "Allah'ım kalbimden nifakı temizle." — Harfler 29 ve 30. [Sayfa 44]

Sayfa 31

## MOTİF

Bir müridin eyleminin değeri, onun güdüsünde yatar. Hayat beden için ve ışık göz için neyse, güdü de eylemde bulunmaktır. Hayatsız beden ya da ışıksız göz işe yaramaz olduğu gibi, saf bir güdüsü olmayan bir müridin eylemleri de sadece biçimlerdir. Görücüler ile formlar, inanç ve kurtuluş değil, inkar ve yıkımdır. Geçerli bir güdü, güneşten gelen ışınlar ve alevden kıvılcımlar gibi saflıktan doğar. Sebep dünyevi cazibeler tarafından önyargılı olmadığında, buna Sufiler tarafından zühd saflığı denir. Sebep, göksel çekicilikler tarafından önyargılı olmadığında, buna manevi saflık denir. İnsanın saikinin ilmine ve hikmetine göre olduğu söylenir. **Bir insanın kalbinde dünya şehveti ve sevgisi hakim ise, namazı ve orucu dahi, bütün amelleri dünyevidir**. Kalbinde cennet arzusu ve sevgisi hakimse, bütün amelleri, yemesi ve uyuması bile semavi olur. Yine, ne yeri ne de cenneti değil, yalnızca Allah Teâlâ'yı önemseyen, daha yüksek özlemleri olan başkaları da

vardır. Bu tür adamlar tarafından yapılan tüm eylemler tamamen ilahi olacaktır. ...

Bir mürid her zaman amacını arındırmaya ve salt formlardan çıkmaya özen göstermelidir. Bunun için bir Mürşidin talimatlarına, [Sayfa 45] O'nun güdüsü, başlangıçta ikiyüzlülük gibidir. **Mürid, yeryüzü gibi davranmalı ki, Mürşid gök gibi davransın - onu yağmurlarıyla ıslatsın, güneşi ile ısıtsın, bulutlarının altında gölgelendirsin, onu güzel kokularla kokun. şefkatinin kokulu esintisini - ve böylece büyümesine yardımcı olur.**

— Mektup 31.

Sayfa 32

## NAMAZ

Bir müridin, Mürşidinin yokluğunda günlük rutini, ister dua, ister ibadet, mırıldanmalar veya murakabe yoluyla olsun, kalbin saflığını güvence altına alacak şekilde olmalıdır.

Duanın sırrı anlatılamaz. Mürid, ayrılıktan vazgeçip teslimiyet havasında namaza durduğunda, bedeni Kabe'nin, kalbi Arş'la (İlahi Arş) sıralanır; ve ruhu İlahi Vizyonu görür.

Zâhid kişi, dışsal biçimlere (örneğin diz çökme ve secdeye) bakmadan çoğunlukla Aşk ateşiyle dua eder, tüm adananları bir kabul eder ve hiçbir insanı küfür ve lanet damgası ile damgalamaz. [Sayfa 46]

Dua halindeyken, İlahi olanla bütünleşen kişi başka hiçbir şeyin bilincinde olamaz; Hz. Ali kerrem'allahü veche radiyallâhü anh, dua ederken ameliyat edildi ve uyluğundan bir ok çekildi, ama bunu hissetmedi. — Mektup 32.

Sayfa 33

## İLAHİ YARDIMI TALEP ETMEK

Hangisinin daha iyi yol, İlahi Yardım'ın çağrılması veya İlahi İrade'ye teslim olma konusunda görüşler değişir.

Her bireyin eğilimine ve durumuna göre bazı durumlarda biri, bazılarında diğeri tercih edilir. Çağırma açılmaya neden oluyorsa, (Bkz. sayfa 30) bu iyidir. Eğer içe katlanmaya neden oluyorsa durdurulmalıdır. Ne birini ne de diğerini tetiklemiyorsa, performansı ve ihmali eşit değerdedir. Dua sırasında ilim ağır basıyorsa, devam ettirilmelidir, çünkü böyle bir zikir başlı başına bir ibadettir. O sırada İlahi Hikmet ağır basıyorsa, sessizlik tercih edilir.

İlahi İrade geri alınamaz ise, İlahi Yardım'a başvurmanın ne anlamı var?

— Cevap: Dua ile geri alma da İlâhî İrade'ye uygundur, çünkü zikir sadece mukaddes bir vasıtadır, çünkü kalkan bir oku püskürtmek için bir vasıtadır ve sulama tohum yetiştirmek için bir vasıtadır. [Sayfa 47]

Bir duaya başvurulursa, üç, beş veya yedi defa tekrar edilir. — Mektup 36.

Sayfa 34

## İLAHİ BAĞLANTI

İlâhi biat, hürriyet ve bütün âlemin hâkimiyetini verir.

Allah Teâlâ hiçbir şeyi Kulunun kalbi kadar değerli yaratmadı, çünkü Bilgeliğinin zenginliğini orada biriktirdi: "Ben gökte ve yerde tutulamam, ama ben sadık Kulumun kalbindeyim".dedi

Hizmet Nedir?

— Sessizce İlahi İrade'ye boyun eğmek. Hizmetkar, ücreti düşünmeyen ve arzu bağlarından kurtulmuş kişidir. Allah Teâlâ'ya ücret karşılığında hizmet eden, Allah Teâlâ'nın değil, ücretlerin hizmetkarıdır.

Hoca Hasan Basri diyor ki: "Hizmetle gelen İlim'i arayın, İlim ile indirilen Hizmeti arayın".

Bilgi ve Hizmet eşit derecede gereklidir, ancak Bilgi üstündür, kök ve rehberdir. Bu nedenle Peygamberimiz, **"İlim idareyi yönetir, amel ise onu takip eder"** buyurmaktadır. Yine bilgelerin uykusunun, cahillerin dualarından [Sayfa 48] daha hayırlı olduğunu ve

cahillerin yaptıklarıyla iyiliklerden çok kötülük yaptıklarını söylüyor - Mektuplar 37-39.

Sayfa 35

## KUTSAL FORMÜL/Zikir

Mürid her zaman şu formülü uygulamalıdır: "Allah'tan başka ilah yoktur" - sesli veya işitsel olarak, ister yalnız ister birlikte olsun. Bir an olsun bu kaleden dışarı çıkmasın. Kale, olumsuz "İlah yok" ve olumlu "Allah'tan başka" ibarelerinden yapılmıştır; ve oraya giren sâliki iki yol hırsızına karşı korur: şehvet-tabiat ve Şeytan.

Mürid, Birlik düzleminde iç gözünü açtığında, Birlik ile tutarsız oldukları için onaylama ve inkarın ötesine geçer. Beyan ve inkar insanın tabiatında mevcuttur ve mürid, insan tabiatını aşmadıkça Birliğe ulaşamaz. Doğrulama ve inkar kendi içlerinde bir çoktanrıcılık biçimidir, çünkü geçerli bir tasdik ve geçerli bir inkarın her biri üç unsura ihtiyaç duyar: tasdik, tasdiki tasdik; inkarcı,

inkarı inkar. İkiye inanan bir müşrikken, altıya inanan nasıl tek tanrılı olabilir? İlah olmayanın varlığı olmadığında, reddedilecek olan nedir? Kendin değilsen, nasıl [Sayfa 49] onaylayabilirsin? Bu, Tevhid'in doruğu ve Kusursuz Olanların merhalesidir.

Birlik gözüyle gören, ilah olmayanı yok eder.

**Muhammed salla'llâhü aleyhi ve sellem, görevinin alemini aşarak, iç gözüyle Birlik alemine baktığında, hevesle ve özlemle, kişiliğinin silinmesini, ayrım çizgisinin silinmesini ve insan sınırlamasının ortadan kaldırılmasını diledi. Ama Sevgilinin Merhameti her zaman araya girecek ve O'nu mesajın iletilmesi için görevinin alanına dünyaya geri getirecekti.** — Mektup 40.

Sayfa 36

## ÇIPLAK İNANÇ

Akıl bir esarettir; İnanç, kurtarıcı. Mürid, İmanın güzelliğine bakmak için Evrendeki her şeyden çırılçıplak

soyulmalıdır. Ama sen kişiliğini seviyorsun ve benlik saygısı şapkasını bir kenara atıp itibarını utançla değiş tokuş etmeyi göze alamazsın.

Tüm arazlar üstatlardan düştü. Giysileri tüm arizi lekelerinden arındırılmıştır. Elleri, süreksizlikle lekelenmiş bir şeyi kavrayamayacak kadar kısadır. Kalplerinde ışık parlayarak Allah'ı görmelerini sağlamıştır. [Sayfa 50] Kendi şahsiyetlerine bakmamak, şahsiyetleri için var olmamak, şahsiyetlerini O'nun Varlığının vecdinde unutup tamamen O'nun olmak için O'nun Vizyonuna dalmışlardır. Konuşurlar ama konuşmazlar; duyarlar ama duymazlar; hareket ederler ama, yine de hareket etmezler; otururlar ama oturmazlar. Varlıklarında (bireysel) varlık, konuşmalarında söz, işitmelerinde işitme yoktur. Konuşurlar, ama onlar dilsizler; işitirler, ama onlar sağırdır. Maddi şartları pek önemsemezler ve [yalnız] Hakiki Olanı düşünürler. Dünyevi adamlar onların nerede olduğunu bilmezler. Fiziksel olarak insanlarla, içsel olarak Allah Teâlâ ile beraberdirler. Onlar Evren

için bir nimettir - kendilerine değil, çünkü Kendileri için yaratılmış değildirler.

Kişiliği vurgulayan bilgi gerçekten bir engeldir. Allah'a götüren ilim ancak hakiki ilimdir. Talebeler, duyuların hapishanesine hapsolurlar, çünkü onlar bilgilerini duyusal nesneler aracılığıyla toplarlar. Duyu sınırlamalarına bağlı olan, duyular üstü ilimden men edilir. Gerçek Bilgi Hayat Çeşmesinden fışkırır ve onun müridinin duyulara ve el yordamına başvurmasına gerek yoktur. İnsan doğasının demiri, disiplinin eritme potasına konulmalı, çileciliğin örsüne dövülmeli ve daha sonra İlahi Sevginin cilalama pastasına teslim edilmelidir, böylece ikincisi onu tüm malzemeden arındırabilir [Sayfa 51] kirlilikler. Daha sonra ruhsal dünyayı yansıtabilen bir ayna olur ve Melikü'l Mülk tarafından kendi İmgesini/zatını görmek için uygun şekilde kullanılabilir. — Mektup 41.

Sayfa 37

## İÇ POLİTEİZM/Şirk

Hz. Peygamber salla'llâhü aleyhi ve sellem, "Ümmetimdeki şirk, karanlık bir gecede karıncanın kara taş üzerindeki hareketinden daha anlaşılmazdır" buyurmaktadır. Böyle bir şirk, [egzoterik] imanı etkilemese de, İmanın özüne ve meyvesine zarar verir. Saf altın ve altın alaşımının ikisi de altındır, ancak ikincisi birincisi kadar değerli olamaz. Gerçek İnanç, çoktanrıcılığın antitezi olan Tektanrıcılıktan oluşur. Gerçek Tektanrıcılık, ancak çoktanrıcılığın (Ayrılık) kökü yok edildiğinde ortaya çıkar. Gerçek İnancı veya Tektanrıcılığı güvence altına almak için, onu lekeleyen her türlü kirlilik atılmalıdır. Bu tür kirlilikler içsel çoktanrıcılığı/şirki oluşturur. Yardım ya da engel için Allah Teâlâ'dan başkasını aramak; O'ndan başkasından ummak veya korkmak; en ince biçimlerinde bile ikiyüzlülük, öfke ve gurur; başkaları tarafından övülmekten ve suçlanmaktan zevk ve acı duymak; (Sayfa 52) fazilet ve kötülüğü Allah'la birleşmeye ve

Allah'tan ayrılmaya vesile saymak - bunların hepsi iç şirk altındadır. Allah'ı, Allah adına ve Allah için".

Yine Peygamber şöyle buyurmaktadır: "Mü'minlere Allah'ın huzurundan başka selâmet yoktur ve ölüm O'nun Katından başka her şeydir." - Mektup 44.

Sayfa 38

## İLAHİ BİLGİ

İlahi Bilgi, sadık ruhun özüdür. Ondan bir yoksun gerçekten yok. Yaradan'ın Bilgisi, yaratılmış nesnelerin bilgisinden yola çıkarak, bilenin güvenliğine ve kalıcılığına yol açar.

İlâhî İlime ulaşmanın bir yolu, bütün kâinatı İlâhî İrade'ye tâbi görmek, her şeyden bağlantıyı koparmak, Allah'ın birliğini, fıtrat ve sıfatlarının Ebediliğini idrak etmektir.

Bir diğeri, kişinin kendi doğası gereğidir**.** "**Kendi tabiatını bilen, şüphesiz Allah'ını bilir.**" Allah Teâlâ, tektanrıcıların O'nu gözlemleyerek O'nu İlim edinmelerini sağlamak için Güçlerini ilk önce kâinatta göstermiştir. Bu yol Bilgeler için çok uzun olduğundan, tüm yaratılışın özlerini İnsana yerleştirdi, [Sayfa 53], böylece İnsan Doğasını tüm evrenin tıpkısı ve Bilgisine giden merdiven yaptı. Sâlikler, İlim Yolu'nu kendi içlerinde yürürler, kendi içlerinde temiz ve kötü olanı ararlar ve o İlmin işaretini ve delilini kendilerinde bulurlar.

Allah bazı insanları gözlemle meşgul eder ve onlar O'nu yarattıklarını düşünerek tanırlar. O, zühd yoluyla başkalarını Kendi ilmine götürür. Kalbini bir kerede aydınlattığı başka bir insan sınıfı daha vardır. Yine kimileri İlâhî Bilginin özünden, kimileri de Yol'un kendisinden men edilmiştir. "İlahi Güzelliğin binlerce yönü vardır, her zerreye kendine özgü bir tane sunar."

Nuri'ye soruldu: "Allah Teâlâ'nın kanıtı nedir?" Cevap verdi: "Allah Teâlâ'nın kanıtı Allah'ın kendisidir." Tekrar sordular: "Öyleyse akıl ne işe yarar?" "Akıl bir başarısızlıktır, kendisi gibi bir başarısızlığa yol açmaz" dedi: Akıl bir varlığa ancak cisim, öz veya tesadüf olarak veya Uzay ve Zaman'da bakabilir. Bu sınırlamaların ötesine geçemez. Bu sınırlamalardan herhangi birini Allah Teâlâ'ya sabitlerse, kafirliğe düşer. Şaşkınlık içinde, "Bu özelliklerden başka bir varlık bulamıyorum. O halde Allah Teâlâ bu özelliklerden yoksun olduğu için belki de hiçtir", — yine de kâfirliğe sürüklenmektedir Kısacası, [Sayfa 54] İlâhî Bilgi, yalnızca İlâhî nurlamaya bağlıdır. İlâhî İlim, Allah'ın zatında, sıfatlarında ve eserlerinde olduğu gibi bilgisidir. Bilge, Allah'ı, Allah'ın Kendisini bildiği gibi ve O'nun kendisini Kuran'da tarif ettiği şekilde bilmelidir. Bu İlmin mükemmelliği konusunda iki teori vardır. Bazı Arifler, Bilge'nin Allah Teâlâ'yı, Allah Teâlâ'nın Kendisini tanıdığı gibi bildiğine inanırlar. O'nu tam olarak tanımıyorsa, O'nun bir parçasını bilir. Ama Allah Teâlâ parçasızdır. Yani

Bilgeler İlahi Bilgide eşittir. Zamanımızdakiler mükemmel İlâhi Bilginin imkânına tutunurlar. Diğer teori, Sufiler ve birkaç aydın tarafından da savunulmaktadır, yani, hiç kimse Allah Teâlâ'yı tam olarak bilemez. O'nun var olduğunu bilirler ve kurtuluşları için gerekli olduğu ölçüde bilirler. Kusursuz İlâhi Bilginin imkânına sahip çıkmazlar.

Yolun Üstatları ile İlahi Bilgi, Allah Teâlâ'nın gerçek ve doğrudan algısıdır: Arifler ile, Allah Teâlâ'nın sağlam marifet bilgisidir.

Bir sâlik, tatmin olmamak ve Hedefe ulaşana kadar hareketsiz kalmakla yükümlüdür. Ne kadar çok bilirse, o kadar çok aramalıdır. Bütün dünya bir kokuya veya bir söze razıdır ve hiç kimse kutsal kadehten bir damla bile [Sayfa 55] almamıştır. "Ona sordum, 'Sen bu güzelliklerle kimsin? "Ben benim, çünkü gerçekten BİR'im" dedi. Ben Aşık, Sevgili ve Aşk'ım; ben

ayna, görüntü ve bakan". — Mektup 45.

Sayfa 40

## AŞK VE BAĞLILIK

Bu dünya ve öbür dünya, Allah Teâlâ'yı aramak için kullanılmak içindir. Öbür dünyanın böyle bir kullanımına karşı ileri sürülen bir itiraz savunulamaz: dua ve oruç, hac ve kutsal savaş için ve tüm zahiri yükümlülükler öbür dünyada olduğu gibi sona erer; ama bağlılık - Allah Teâlâ'yı aramak - her zaman kalıcıdır. Eğer cennete giderseniz, cennetsel yaşamın her günü İlahi Bilginin yeni manzaralarını açacaktır. Bitmeyen bir şey bu, hiç bitmesin de!

**Allah Teâlâ bir adamı sevdiği zaman, ona belâ verir ve malını, karısını ve çocuklarını, hiçbir şeye bağlı kalmasın ve Kendisinden başka her şeye yabancılaşması için elinden alır. Sabırla acı çekerse, nimetleri zahmetsizce alır. Neşeyle sabrederse, bütün kötülüklerden arınır.**

Yine, Allah Teâlâ'nın bir insana olan sevgisi, onu arzu-doğasının kusurlarından haberdar eder, böylece onun eğitmeni ve sansürü olur. [Sayfa 56]

Aşağıdakiler, bir insanın Allah Teâlâ'ya olan sevgisinin belirtileridir: -

1. Dua ve inzivaya verilmek.

2. Diğerlerine göre, İlâhî Kelâmı insan sözüne, İlâhî Huzuru insanın gözüne, Allah'ın hizmetini dünyanın hizmetine tercih etmek; ve O'ndan ayrılmaktan başka bir kayba üzülmemek.

3. Cüneyd'e göre: Hizmetinde yorulmamak.

4. Bir Bilgeye göre: Günahlardan kaçınmak.

Birinin Allah Teâlâ'ya olan sevgisini ileri sürmesi tehlikelidir.

“Muhabbat” (aşk) kelimesi “Hibba”dan (bir tohum) türetilmiştir. Tohum, hayatın tohumudur, çünkü asıl bitki oradadır. Tohum toprağa konulur, orada gizlenir,

güneşi ve yağmuru, sıcağı ve soğuğu (görünürde) bir değişiklik olmaksızın alır. Zamanı gelince filizlenir, çiçeklenir, meyve verir. Kalp, varlık ve yokluğu, sevinç ve kederi, birlik ve ayrılığı sükunetle taşır.

zühd Aşkın mükemmelliğidir. İbadeti kul yapar, ilim bilen yapar, riyazet zühd eder, ihlaslı arayış kendine cimrilik eder, bütün dünyaya fedakarlık yapar [Sayfa 57] Dost olmak, fedakarlık Sevenin işidir, nefsin çürümez ve bozulmaz unsurlarını kaybeder. Sevgiliyi içinde bir Adanan yapar.

Denilmiştir ki: İtaat, Ebedi Sevgilinin Huzurunun Nurundan doğar. zâhidin gözünü aydınlatan, kulağına konuşan, hareketlerini canlandıran ve onu tüm dünyadan uzaklaştıran bir şimşek gibidir - öyle ki, eylemleri ne kendisi için ne de başkaları için değil, kişisel olmayan sevgiliye Zühdlüğün eserleridir.

Sayfa 41

Zühd kelimelerin, aklın ve astral algının ötesindedir. “Ben Adanmışlığım, bu dünyanın ve sonrakinin ötesinde; Oksuz ve yaysız hepsini yenerim; Her zerrede güneş gibi parlıyorum, ama varlığım onun parlaklığıyla algılanmıyor; Her dilde konuşurum, her kulakta duyarım; yine de, söylemesi garip, ben dilsiz ve kulaksızım; Evrendeki her şey gerçekten Ben olduğum için, benim benzerim orada bulunmaz - Harfler 46'dan 48'e.

Namaz ve oruç nasıl dış görev ise, Sevgi ve İtaat da içsel görevdir. İçerikleri acı ve kederdir. Zühd, adananı Allah Teâlâ'ya yönlendirir. Bu nedenle, Yolda yürümek için Zühd gereklidir. Adanmışlığı Yaşam olarak, yokluğunu - [Sayfa 58] ölüm olarak bilin. Zühd ayrıcalığı her ricale verilmez ve her insan bunu hak etmez. Bunu hak eden, Allah Teâlâ'ya layıktır; Onu hak etmeyen, O'na layık değildir. zühdlüğün değerini yalnızca bir Adanan takdir edebilir. İnsanların çokluğu cenneti arar, çok azı Adanmışlığı arar; çünkü cennet arzu doğasının payı iken, Zühd Ruhun payıdır.

Benlik kavramından kurtul ve kendini Adanmışlığa bırak. Bunu yaptığınızda, Hedefe ulaştınız.

Yol üzerine neden bu kadar çok engel konulduğunu biliyor musun? - Zâhid kişi yavaş yavaş güçlensin ve Sevgili'yi peçesiz görebilmesi için. [yaşamın] denizindeki tekne zühd; İman, İlahi Lütuftur.

Sayfa 42

## ALLAH'I ARAŞTIRMAK

Sizi Allah'ı aramaktan daha bağlayıcı bir şey yoktur. Pazara giderseniz O'nu arayın. Eve gelirsen, O'nu ara. Bir meyhaneye girerseniz, O'nu arayın. Ölüm Meleği sana gelirse, Arayışı ihmal etmemeye dikkat et. Sen kendi işini yap ben de benim işimi yap de. Cehenneme atılırsan ihmal etmeyecek.

Arayan. Cehennem Meleğine [Sayfa 59] deyin, "**İşe yaramaz kişiliğime azap kırbacı ile vurun: Ben kendi adıma Arama Yolunda yürüyorum**" - ki Çalışman

devam etsin. Cennete götürülürsen, hurilere ve saraylara bakma, Arayış Yolunda hızlan. "Bana her iki dünyayı da sunuyorlarsa, Senin Varlığın olmadan onlara sahip olmayacağım."de…

Arama Yolunun ilk aşaması Tevazudur. Büyükler derler ki: 'Tevazu, Allah'ın insana elçisidir.' Yüreğe ekilir, Allah'a yöneltir. Bir süre çalışıldımı, Cesaret'e dönüşür. Üstatlar oybirliğiyle Sevginin Müridin Cesareti dışında katlanamayacağını kabul ederler. Bir süre çalışılan Cesaret, Aramaya dönüşür. Bu Arayış, İlâhî İrade ile “Allah’tan başka ilah yoktur” (kutsal zikir) sırlarına yöneltilir. Arayışın davulu, İlahi Mabedin kapısında, “Allah Teâlâ'yı arayan O'nu elde eder” diye duyurur. Bir haykırış yankılanır: **"Ne gök ne yer, ne gök ne de cehennem Arayanlarımın Yoluna engel olmasın, çünkü onlar Beni ararlar ve ben onların Hedefiyim".** Bunlar, insanlığın ilerleme merdivenindeki basamaklardır. Her sâlikin arzusuna göre kendi sahnesi vardır.

Uyanık Sâlik, kendini beğenmişliği ve özsaygıyı çilecilik ve arınma ile öldürmeli, her iki dünyayı da aşmalı ve hayatını kaybetmeye hazır olmalıdır. Kâinattaki herhangi bir şeye [Sayfa 60] talip olması ona haramdır. “Herkesle birlik olmadıkça, Kişi Hepsiyle birleşmez.”

Denilir ki: Âdem Cennete yerleştirildiğinde, İlahi emir ona ağaca yaklaşmamasını emretti, Yol ona her şeyden uzaklaşmasını emretti.

Adem kendi kendine. “Bu Cennet harikalarla doludur ve ben onun efendisiyim. Ama yüreğim keder yurdunu ziyaret etmek için can atıyor: efendilik amacıma hizmet etmeyecek.” Bir ses ruhuna seslendi: "Adem, yabancı bir ülkeye mi gideceksin?" “Evet” diye yanıtladı Adam, “çünkü yapacak bir şeyim var”. Ses, “Bu işi burada yap” dedi. Adam: Diğeri daha önemli”. Ses; “Şimdiye kadar cennet ve melekler senin kullarındı. Şimdi barış yurdunu mahkûmiyet yurduyla, tacı yoksullukla, itibarı rezaletle değiştirmek zorundasın”. Adam: “Bütün bunları kabul ediyorum ve tüm evrende özgürlüğümü

ilan edeceğim". Dolayısıyla Adem'in Cennet'ten mahrum olduğu söylenemez, aksine Cennet Adem'den mahrumdur. — Mektup 50.

Sayfa 43

## ALLAH'A YOL

Bayezid Bestami'ye "Allah'a giden yol nedir?" diye soruldu. "Yolda kaybolduğun zaman, Allah'a geldin?" diye cevap verdi. [Sayfa 61 ] Şunu işaretleyin: Yol'a bağlı olan Allah Teâlâ'yı göremiyorsa, kendine bağlı olan Allah Teâlâ'yı nasıl görebilir?

İlâhî İlim Güneşi doğduğunda, bütün bilgi türleri cehalete dönüşür; İlahi özlem göründüğünde, tüm arzular erir

Kim dış görünüşüne - sarığına, cübbesine, elbisesinin boyutuna ve rengine - bağlıysa, yine de şahsiyete bağlıdır ve ona tapar. Ya kişiliğe ya da Dîni emirlere hizmet edebilirsin: iki karşıt birleşemez. Takdir ve itibar peşinde koştuğun sürece, bir hakarete kızdığın sürece,

eski deha ve kendini beğenmişliğinle birliktesindir ve uluhiyet tarafından kabul görmemişsindir. Benliğinizde kendinizi feda etmelisiniz. Kıyafetinizi ve yemeğinizi hiçbir amaç için değiştirme. Ömür boyu tek bir ot yersen, bin yıl tek bir giysiye bürünürsen, insanların göremeyeceği bir manastıra kapatılırsan, - dikkat et, aldanmayasın. Bütün bunlar, arzu-doğasının inceliklerinden, kurnazlığından ve ustalığından başka bir şey değildir.

Pek çok dindar adam, soğuktan donmuş bir yılan veya akrep kadar hareketsizdir. Dindarlıkları doğruluk ve saflıktan değil, fırsat yokluğundandır. Yaz geldiğinde ve çevre değiştiğinde, insan ne yaptığını görebilir.

Başlangıçta, bir mürid İlahi Işığın uygun bir alıcısı değildir. Güneş ışığına tahammülü olmayan yarasa gibidir. Tamamen karanlıkta seyahat etmek tehlikeli bir aptallık olduğundan, güvenliği için Yolu aydınlatması için Güneş'ten daha az göz kamaştırıcı bir ışığa ihtiyacı vardır. Böyle bir ışık, ay gibi [güneşin ışığını yansıtan]

Ruhsal Işığın uygun yansıtıcıları haline gelen mürşidlerden gelen ışıktır. — Mektup 5 1.

Sayfa 44

## KONUŞMA VE DAVRANIŞ

Tüm bilgili insanlar davranışlarını konuşmaya dayandırır. Öğrendiklerini işitme ve konuşma yollarıyla topladılar. Gerçeğin Üstatları, İlimlerini, kanuna uymaya bağlı olan ilahi ilham yoluyla aldılar. Onlarla bilgi, kelimelere veya konuşmaya bağlı değildir. Dil ile hiçbir bağlantısı yoktur. Bilgi, insanı Dîni emirlere uymaya zorlayan şeydir. Laik öğrenme kelimelerle ilgilenir. Bilgi, Hakikât ile ilgilenir ve Hakikât bölgesinden başka bir yerde bulunmaz. Dilin alanı harflerdir ve sınırlıdırlar. Bilgi Kalpten gelir ve Kalp yok olmaz. [Sayfa 63] Allah, herkese ilim vermemiştir, oysa O, hiç kimsenin sözünü esirgememiştir. İlim, arzuyu kontrol eden ve Allah'a götüren şeydir. Arzuların tatminine katkıda bulunan, beylerin ve zalimlerin mahkemelerine götüren şey İlim

değil, bir tuzaktır İlim insanı alçakgönüllü yapar, gösterişten ve münakaşadan kurtarır. Tüm öğrenmenin sonu, Müridliğin başlangıcıdır.

Bir Mürid tarafından giyilen ilk cübbe, benliğin dışına çıkmaktan ibarettir. İkinci cübbe, daha önce ilahi olarak kabul ettiği şeye hiçbir değer vermemekten ibarettir, öyle ki, Müridlik alevi onun içindeki her şeyi yakar. Daha sonra, kendini beğenmişliğe ve başkalarının hayranlığına yol açan ışıklar görmeye ve büyüleyici sözler söylemeye başlar. Bu, arzu-doğasının bir tuzağıdır ve onun ilerlemesini durdurur. Bu aşamadan geçmesine ve onu durgunluktan harekete geçirmesine yardımcı olacak bir Mürşidin gerekliliği burada ortaya çıkar. Böylece ışık, karanlıktan daha kalın bir perdedir. Bilgeler bu yüzden dilsiz ve kördürler, insanların düşüncelerinden etkilenmezler. Bu nedenle, yine, bir Müridin güçlükleri, bilgin bir adam tarafından çözülemez, çünkü ikincisi din konusunda bilgilidir ve birincisinin güçlükleri Yol ile bağlantılıdır. Bir Mürid'in, öğrenilenleri takip etmesi yararsızdır, çünkü onun

hükmü dışsal davranışla ilgiliyken, o içsel yaşamla uğraşmak zorundayken [Sayfa 64]. Kişi kendini yok etmeye hazırlanıyor; diğeri ise bilgi yoluyla benlik için kurtuluş arar. Âlimin işi, başkalarından kalanları toplamak ve geçmişin bilgisini bağrında saklamaktır. Mürid'in işi, sahip olduklarını atmak ve vazgeçmek ve öğrendiklerini unutmaktır. Yani zıttırlar ve hiçbir şekilde uzlaştırılamazlar. — Mektup 52.

Sayfa 45

## BÜYÜKLÜK

Yücelikten yoksun bir mürid hiçbir ilerleme kaydedemez. Özlemi cennetin ötesine geçmeyen biri bu savaşa uygun değildir. Bilge, dünyadaki her şeye kendi isteklerine göre sahip olma arzusunun bir erkeğe değil bir kadına yakıştığını düşünür. Kısacası, cömert bir mürid, her şeyden önce kendi hayatına ayak basmalı ve kılıcını bir kâfir üzerinde değil, kendi arzusu-doğasında denemelidir. Çünkü kâfir ancak bedeni incitir, dünya

malını yağma eder; oysa arzu-doğa dinin kökünü zedeler ve inancı yok eder.

Tetikte olun ve tedbirsiz adım atmayın, çünkü Zaman gafillerin cezasıdır.

Denilir ki: — Bir adam Yola girmek istediğinde, Kötülerin Başı Şeytan onun eteğini kapar [Sayfa 65] ve der ki: "Bu iş için Lanet Haçını taşıyorum, murdar kimse bu yola giremez. Tevhid Kaftanı ve samimi Samimiyet olmadan içeri girmeye cüret eden olursa, ayaklarını keserim.

"İç gözün açılsa her zerre sana yüz sır söyler. O zaman her zerrenin ilerlediğini görmez misin?"

Herkes yürüyüşe dalmış - sen körsün - ve yürüyüş sende de devam ediyorsun. SEVGİ'nin ilerlemesinin bir sınırı yoktur. Böyle oldun mı yardım yok." En yüksek cennetten en alttaki uçuruma kadar her şey arıyor ve çabalıyor. Düşmanla barışan ve kendini Sevgiliden ayıran yalnızca kötü adamdır. — Mektup 53.

Sayfa 46

## BİLGİ

Namaz için abdest ne ise, arınma ve zühd için ilim odur. Abdestsiz namaz olmadığı gibi ilimsiz amel de olmaz.

Bilgi iki çeşittir: mürşidlerden ve kitaplardan alınan ve ruhta açılan. Yine ikinci tür iki yönlüdür:

(1) Kutsi alemden aktarılanlardan aktarılan Bilgiler: [Sayfa 66]

(a) Peygamberin Ruhu. Böyle Bilgilere Vahiy denir. (Bir Melek (çoğunlukla Cebrail) aracılığıyla Allah Teâlâ'dan alınan vahiy)

(b) Bir Ustanın Ruhu. Böyle İlimler lbâmdır (ilhamdır).

(2) Aktarılan bilgi: -

(a) Bir Peygamberden; Bir Üstadın Ruhundan.

(b) Bir Ustadan Bir Müridin Ruhundan.

Bir Üstat Allah Teâlâ'yı bir Peygamberin Ruhunda gördüğü gibi, bir Mürid de Allah Teâlâ'yı bir Üstadın Ruhunda görür.

**“Kalbinin levhası harflerden ibaret olduğu müddetçe, gizli anlamlardan hiçbirini bilmiyorsun. Harfler, kalbinin levhasından tamamen silindiği zaman, gizli mânâların bilgisi gelir.”**

Bilgi tüm erdemlerin anahtarıdır, cehalet de tüm kötülüklerin anahtarıdır. Bilgi kurtuluşun habercisidir, cehalet ise kötü bir yıkım getirir. Göksel rütbeler ve anormal kutsal güçler bilgiden kaynaklanır; Cehennemin çeşitli derecelerindeki cezalar bilgisizlikten kaynaklanır. O halde müminler, cehaletten ve cahillerden, kötülük ve kafirlik gibi sakınmalıdır. "Bilge bir adam benim dostumdur ve bir aptal benim düşmanımdır." Cehaletten ve cahilden uzak durulması gerektiği gibi, ilim ve hikmet sahibi kişilerle -dünya bilgisi değil, ahlâk bilgisi- aramak da farzdır; dünyevi [Sayfa 67] bilgeleri değil, ahlaki bilgeleri. “Eğer ilmi

düşüncesizce edinirseniz, onu dünyevî mevki elde etme vasıtası olarak kullanırsınız. Gerçek Bilgi, zenginlik, rütbe ve tutkulu tatminlere götüren değil, lahuti aleme götürendir." Bir arifle bir günlüğüne arkadaşlığın, ilerlemeye arınmaya ve çilecilikten daha elverişlidir. — Mektup 55.

[ "28 Harfli Dizi"den aşağıdaki not eklenebilir. —]

Gerçek bilgi Ruh'tan gelir ve gerçek bir bilen, orijinal ve nihai Bilginin içinde bulunduğu kişidir. Ruh ne kadar safsa, idrakleri o kadar derin ve inceliklidir. — Lok. Cit., Harf 6.

Sayfa 47

## BİR ÇİFTİN ADIMLARI

İlk adım Dindir (Şeriat) Mürid, Dinin talebini tam olarak ödediğinde ve ötesine geçmeyi arzu ettiğinde, Yol (Tarikat) onun önüne çıkar. Kalbe giden yoldur. Yolun şartlarını tam olarak gözlemlediğinde ve daha yükseğe

çıkmayı arzu ettiğinde, Kalbin perdeleri açılır ve orada Hakikât parlar. Ruha giden yol ve Sâlik'nın Amacıdır.

Genel olarak, dört aşama vardır: Nasut, Melekut, Ceberut ve Lahut, her biri [Sayfa 68] bir sonrakine götürür. Nasut hayvan doğasıdır ve beş duyu aracılığıyla işlev görür - örneğin yemek yeme, temas kurma, görme, duyma ve benzeri. Mürid, duyuları çıplak zorunluluk sınırına kadar kontrol ettiğinde ve arınma ve çilecilik yoluyla hayvan doğasını aştığında, meleklerin bölgesi olan Melekût'a ulaşır. Bu aşamanın görevleri Allah Teâlâ'ya dua etmektir. Bunlarla gurur duymadığında, bu aşamayı aşar ve Can'ın bölgesi olan Ceberût'a ulaşır. Ruhu kimse bilmiyor ama, ilahi yardımla; ve onun malikanesi olan Hakikât, betimlemeyi ve kinayeyi şaşırtıyor. Bu aşamanın görevleri aşk, ciddiyet, neşe, arayış, coşku ve duyarsızlıktır. Sâlik kendini tamamen unutarak bunları aştığında koşulsuz duruma Lahut'a ulaşır. Burada kelimeler yetersiz kalır.

Din arzu-doğa içindir; Yol, kalp için; Ruh için Gerçek. Din, arzu tabiatını Nasut'tan Melekût'a götürür ve onu Kalbe dönüştürür. Yol, Kalbi Melekût'tan Ceberût'a götürür ve onu Ruh'a dönüştürür. Gerçek, Ruhu Ceberût'tan İlahi Tapınağa götürür. Gerçek iş, arzu-doğayı Kalbe, Kalbi Ruha dönüştürmek ve üçünü bir yapmaktır. "Aşık, Sevgili ve Aşk özünde BİR'dir." Bu mutlak monoteizmdir. [Sayfa 69]

"Mü'minlerin saikleri, amellerinden üstündür." Eylemlerin tek başına bir değeri yoktur: Önemi kalptedir.

İlâhi Yolda yolcunun üç hali olduğu söylenir:

(1) Eylem. (Lafzen, yürümek veya hareket etmek.)

(2) Bilgi.

(3) Aşk. Allah dilemedikçe bu üç hal yaşanmaz. Ama çalışmalı ve beklemeli. O, gerçekten dilediğini yapacaktır. Kimsenin ne yıkımına ne de kurtuluşuna bakar.

Gerçeğe ulaşmak isteyen kişi bir Mürşidine hizmet etmelidir. İlahi Lütuf'un yardımıyla mükemmel ve deneyimli bir Mürşidin koruması altına girmedikçe hiç kimse arzuların esaretini ve karanlığını aşamaz. Mürşidin bildiği gibi, müridine kapasitesine göre öğretecek ve hastalıklarına uygun ilaçları reçete edecek, böylece "Allah'tan başka ilah yoktur" onun fıtratında sağlam bir şekilde yerleşecek ve kötü ruhların girişi kalbinden çıkar ve engellenecektir.. Bütün dünya İlahi Yol'da yürümek istiyor. Ama her biri kendi iç saflığına göre bilir, her biri bilgisine göre arar ve arzular ve her biri arayışına ve özlemine göre Yol'da yürür. — Harfler 56 &.57.

(Aşağıdaki “28 Harflik Dizi”den alıntılar konuya daha fazla ışık tutabilir.) [Sayfa 70] Tasavvuf Mülkü (veya Nasut), Melekût, Ceberût ve Lahut, özdeş olmasalar bile, ayrı ayrı bunlara tekabül eder. Modern Teosofi edebiyatının fiziksel, astro-zihinsel, nedensel ve ruhsal düzlemleri. - Çev.]

Sayfa 48

(Duyuüstü) vizyon yoluyla kazanılan bilgilerin verilmesine izin verilmez. Sadece bu kadarı kaydedilebilir: -

Duyuların nesneleri bu dünyayı oluşturur (Mülk); akılla idrak edilenler Melekût düzlemini oluştururlar; tüm varlıkların potansiyelleri Ceberût planını oluşturur; Başka bir deyişle, bu dünya görünürdür, Melekût duyular üstüdür, Ceberût duyular üstüdür...Bu dünyanın inceliği Melekût'unkiyle, Melekût'un inceliği Ceberût'unkiyle, Ceberût'un inceliğiyle kıyaslanamaz. Kutsal Öz/ cevher/ İlahidir. Bu dünya Melekût'un içinde bir zerresi yok ama; , Ceberût'un nüfuz ettiği Melekût'un bir zerre değil; Bu dünyanın, Melekût ve Cebarut'un bir zerresi değil ama, Allah'ın nüfuzu ve O'nun bilincindedir. En süptil [enerjik beden] olan O'nun her şeye nüfuz etmesi gerekir - çünkü süptillik ne kadar büyükse, nüfuz etme kalitesi de o kadar büyük olur. Şimdi ayetin anlamını anlayabilirsiniz: “Nerede olursan

ol ve varlığınla Allah seninledir; [Sayfa 71] O'nu görmesen de; O sana boyun sinirinden daha yakındır." Bu nedenle, bu dünyanın, Melekût'un, Ceberût'un ve bizzat Allah Teâlâ'nın sizinle birlikte olduğu ve Hakiki İnsan'ın İlahi Öz'ün tüm Sırlarının odak noktası ve aynası olduğu söylenir. Ezoterizm kınamasın diye daha ileri gitmek caiz değildir: "Eğer gerçek bir ademsen, kalabalığın önünde sırlar söylemeyin, Mansur'un bağlılık sarhoşu, bir sır verip öldürüldüğünü görmedin mi?" — Lok. Cit., Mektup 2.

Sayfa 49

## İSLÂM

İslam, süfli tabiattan başka bir şeydir. Alt dürtüler temizliğe teslim olmadıkça, kalbin İslam'la hiçbir ilgisi yoktur. Gerçeğin araştırmacıları, dürtü demetine "arzu doğası" adını verirler. Uzuvları ve eklemleriyle birlikte dış gövde tehlikeli değildir, sadece Dîni emirlerin talimatlarını taşıyan bir attır. Allah diyor ki: "Bize azametli sarayından bir at gönderdi. Üzerine binelim ve

Yola gelelim'. O'nun talimatlarını taşıdığı sürece onu rahatsız etmemeliyiz. Dîni emirleri çiğnemeye kalkışırsa, yola geri dönmesi için çilecilik kırbacı ile cezalandıralım. Bu beden disiplinidir. Ama bir adam, arzu tabiatına boyun eğdirdiğini söyleyerek uzvunu iğneyle delerse [Sayfa 72] günahkârdır. Birçok cahil insan bir kuruntu altında çalışır ve aptalca kendine işkenceyi önemli bir disiplin olarak kabul eder. Dîni emirlerin ve sağduyunun sınırını hiçbir şekilde aşmayın. Beden değerli bir attır ve ilahi yükleri taşımaya uygundur. Kök salmayı ve cezayı hak eden beden değil, arzu doğasıdır.

Dünya iki gruba ayrılmıştır, Allah Teâlâ'nın taraftarları ve Şeytan'ın taraftarları. İyi bak ve kime ait olduğunu gör

Bir Bilici, “Cennet rüşveti vaadedilmedikçe ve cehennem azabıyla tehdit edilmedikçe, hiç kimse Allah'a kulluk etmeye gelmez” dedi. Bu, Monoteizme kayıtsızlığa işaret eder.

110 Şeyh Şerafeddin MÂNERÎ

Denir ki: Bir İd gününde (Ramazan orucunun sonundaki Müslümanların bayram günü. — Çev.) Veli Şibli yas tutarken görüldü ve siyahlara büründü. Kendisine şöyle söylendi:

“Bu, İd günü. Neden bu kadar giyindin?" O cevap verdi: "Bütün erkeklerin sevindiğini ve yeni elbiseler giydiğini görüyorum, ama onlardan hiçbiri Allah Teâlâ'nın farkında değil. Bu gün onların gafletlerine üzülüyorum.”

Ey kardeşim, gaflete âşık oldun, İlim ve sanat kapısını şehvetlerin tatminiyle kapattın. Kusura bakmayın, [Sayfa 73] arzularınızı ertelemedikçe, İman cübbesini giyemezsiniz; Yeter ki arzu doğasını düşmanın olarak görme. İnanç sana dostun olarak gelemez; Şeytan'la bağını kesmediğin sürece, "Allah'tan başka ilah yoktur"un güzelliğini göremezsin; dünyadan dönmediğin sürece, Saflık Yoluna yaklaşamazsın.

Rab senin Köken olduğundan, sen gelmedin; Amacınız Rab olduğundan, gitmeyeceksiniz. "Allah'tan başka ilah yoktur." Hiçbir şey Sonsuz'dan ayrılamaz ve Allah Teâlâ

olmayana bağlanamaz. Kök O'ndan olduğuna göre, ahir de O'ndadır. Ayrılma ve birleşme, gelme ve gitme bu nedenle gerçek dışıdır. Bu uzun bir hikaye. Burada sağduyulu sessizlik kesinlikle gereklidir. — Mektup 58.

Sayfa 50

ASİL KALİTELER

Asil nitelikler, yaratılışın başlangıcında, onları diğer peygamberlere miras olarak bırakan Âdem'e verilmişti. Peygamberlerin başı olan Muhammed salla'llâhü aleyhi ve sellem onları kendi sırası ile kabul etti. Benzer şekilde, şeytana da kötü nitelikler atfedilmiştir ve şeytan bunları takipçilerine -kibirli ve asi olanlara- devreder. Asil Niteliklerden. İlahi İrade ve Peygamber'in Hayatı ile uyum üzerine kuruludur.

Kişi öfkesini dizginlemelidir, yoksa başkalarının hayatını küstürmesin. Kişi her zaman neşeli ve kontrollü bir dil olmalıdır. İnsan her zaman başkalarını selamlamalıdır.

Hayırsever olmalı, iftira, küfür ve yalandan sakınmalıdır. Kişi sözlerini ve eylemlerini (örneğin yemek yemek ve uyumak) kutsal kitaptaki buyruklara uyarlamalıdır. Kişi her zaman cömert ve cimrilik, nefret, açgözlülük ve şüphe lekelerinden arınmış olmalıdır. Peygamber'in sahip olduğu faziletleri her zaman tatbik etmek için elinden gelenin en iyisini yapmalı ve kötülüklerden kaçınmalıdır.

Peygamber salla'llâhü aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: "Senden kaçanı arayın; seni incitenleri bağışla; sana vermeyene ver".

Peygamber her zaman müminlerin kusurlarını gizlemiş, dini yaymak için incinmiş ve kınanmıştır. Kendine asla kızmazdı. Gerçeğin hizmetinde dalkavukluk, ihmal veya sessizliğe tahammülü yoktu. Engelli olduklarında arkadaşlarına yardım etti. İkincisi hasta olduğunda, ailede bir hizmetçi için çalıştı. Başkalarının davetlerini ve hediyelerini kabul etti. Yasaklanmamış yiyeceklerde asla kusur bulmaz. [Sayfa 75] Kanunun izin verdiği herhangi

bir giysiyi kullandı - bazen bir battaniye, bazen ipek bir sargı, bazen de eskimiş pamuklu bir giysi. Bazen ata, bazen deveye, bazen de eşeğe binerdi. **Bazen ayakkabısız, sargısız, sarıksız, şapkasız yürüyerek yürürdü. Yataksız bir minderin üzerinde uyudu. Mucizevi bir gücü yoktu:**

Erdemleri, O'nun dindarlığının yeterli garantisiydi. Pek çok kâfir, O'nu gördüğü gibi, "Bu münafık yüzü değildir" diye haykırır, mucize ve delil istemeden İslam'a biat ederdi. Soylu Nitelikler bilgi ve kavrayışa dayanır. Kendini beğenmişlik tarafından zincire vurulan kişiden doğasını arındırması beklenemez. Bu nedenle sâlik, Peygamber'in erdemlerini elde etmek için içgörü kullanmalıdır. Kendisine bahşedilmiş olan faziletlere sahip çıkmalı ve kendisinde olmayanları gayretle (. zühd, hizmet ve evliyalar topluluğu) elde etmelidir. Erdemlerin çoğu edinilebilir ve [Kutsal Yazılar tarafından] bu nedenle güçlerimizin sınırına kadar çabalamamız emredildi. İnsan, terbiye edildiğinde, mükemmelleştiğinde ve pisliklerden arındığında, içinde

inşa ve parçalanmanın tüm İlâhî Niteliklerini gösteren bir aynadır. O zaman tanrısallığını ve yaşamının amacını anlar. Bir Bilge, tam da bu gerçeğe şu satırlarda atıfta bulunur: "İlahi Kutsal Yazıları yapan sensin [Sayfa 76]; Melekût Güzelliğinin aynası sensin. Senin ötesinde evrende hiçbir şey yok: nesneni kendi içinde ara, çünkü o sensin." - Mektup 59.

Sayfa 51

## TEFEKKÜR

Peygamber tefekkür kullanımını Allah'ın Eserleri ile sınırlandırmıştır, O'nun tabiatı ve sıfatları ile değil. Allah Teâlâ hakkında düşünmek yakında inançsızlıkla sonuçlanabilir. Düşüncenin çalışabilmesi için nesnesinin sınırlı olması gerekir ve İlahi Doğa ve Nitelikler sınırsızdır. O halde bir talebe, yaratılış gayeleri üzerinde tefekkür etmeli, onların (göreceli) devamlılığını ve geçiciliğini görmeli ve her birinin hâdiseleri içindeki konumunu ve değişimini idrak etmelidir. Böylece Yaradan'ın ilmine yönlendirilecektir. Zâhirî faaliyetleri,

zikirleri ve diğer vazifeleri ihmal etmemekle birlikte] zaman zaman Yaratılışı -Yaratıcının ondaki Hikmetini görerek- onun arzuları, kalbi ve bedeni üzerinde tefekkür etmeli, mertebelerini başlangıcından itibaren sorgulamalıdır. Yaratılışı sonuna kadar ve kendi ahlâkını araştırın. Onun tefekkürü, bilgi ve tecrübeye dayalı, kazanç ve kayıp mütalaasından bağımsız olarak Din'e uygun olmalıdır ki, içgörü geliştirebilsin.[Sayfa 77] kısa bir süre, uzun amel ve ibadetlerin neticesidir. Peygamberimiz, “Bir saat tefekkür, altmış senelik ibâdetten hayırlıdır” buyurmuştur.

İnsanlara göre dış görüşün menzili farklı olduğu gibi, içgörü veya iç görüşte de durum farklıdır. Kimi Cennet kadar uzağı, kimi Arş kadar uzağı görür. Birkaç kişi, tüm Yaratılışı Yaradan'a doğru delen mükemmel içgörüye sahiptir.

Tefekkürün sonu, ilmin ilerlemesi ve hikmetin kazanılmasıdır. Kalp ilim ve hikmeti geliştirince, durumunda bir değişiklik olur. Bu değişiklikle birlikte

davranışta da bir değişiklik olur ve adam döner. Dönüşle birlikte Yolda yürümeye başlar, Basmak onu Allah Teâlâ'ya çeker, Sonra İlahi bir çekim akımı onu, çaba ve çilecilik yoluyla insanların ve cinlerin erişemeyeceği bir aşamaya taşıyabilir.

Daha uzun sürer ve başaramazsan, üzülme; Çünkü Yüce Rabbin dediği gibi, “Dilemek insanlar içindir, kabul Allah içindir”. — Harf 60. [Sayfa 78]

Sayfa 52

## FERAGAT

Arayıcıya düşen ilk görev, İfrad ve Tefrîd'i kaçınmaktır. Biri mevcut mallardan vazgeçmek; diğeri, yarını umursamayı bırakmak.

İkinci görev ise inziva, dış ve iç. Dışsal inziva, dünyadan uçup, yüzünü duvara çevirmekten ibarettir, ta ki İlahi eşikte canından vazgeçesin; içsel inziva, Allah Teâlâ olmayan yer veya gök olsun, Allah Teâlâ olmayanla

bağlantılı tüm düşüncelerin kalbini temizlemekten oluşur.

Üçüncü görev, konuşma ve düşüncede birdir; bu, Allah Teâlâ-olmayan hakkında konuşmayı ve düşünmeyi bırakmaktan ibarettir. Dördüncü görev, bu üçlü arzu-doğayı desteklediğinden, konuşmada, yemekte ve uykuda ılımlılık pratiğidir. Çok fazla konuşma kutsal okumalara engeldir, çok fazla uyku murakabeye engel olur; çok fazla yiyecek atalete neden olur ve görevlerin performansını kontrol eder.

Bedenin ve zihnin saflığı her zaman gereklidir - yalnızca bedenin saflığı yeterli değildir - İlahi Çekicilik sizi tüm cinlerin ve insanların bir araya getirdiği tüm çabalar ve çileci uygulamalarıyla erişilemeyen bir aşamaya yükseltebilir. Bundan bahsetmek çok kolay, ama uygulama çok zor — [Sayfa 79] çünkü bu uygulama bedensel organlara veya elementlere değil, kontrolümüz dışında olan Kalp ve Ruha aittir. Yolun kapısı İlim ve Hikmettir. Bu kapıdan kaçan, iblislerin istila ettiği uçsuz

bucaksız bir ormanda yoluna devam etmek zorunda kalır ve sonunda hayatını ve inancını kaybeder.

**Ebedi Yaşam, bedensiz Ruh'taki yaşamdır. İtaatle değil, Sevgiyle elde edilir.** Hizmetçiler bir emir bekler ve rahatsızlıklarına çare ararlar; Âşıklar, Sevgi tarafından tahrik edilir ve çare istemeden rahatsızlıkları davet eder. Sevgili, "Uzak dur ki mahvolmayasın" diye ağlar. Aşık cevap verir, "**Hayatımdan vazgeçmeye en başından hazırım. Ölüm Sensiz bir hayattan daha iyidir."** Bedenin yaşamının Yol üzerinde hiçbir değeri yoktur. Birini umursayan, diğeriyle işi olmaz. Aşk sana diyor ki: "**Toza dönüşmesi gereken bir hayatı bırak ve seni bir kerede şanlı tahtına oturtayım. Artık seçim senin"** dedi.

Sevgisiz bir kalp olmamasına rağmen, yine de, dua ve oruçla yetinen, dünyevi iddialarından daha yüksek bir şeref için vazgeçmiş olan açgözlü ve cimri insanların nabzına, İlahi Sevginin paha biçilmez hazinesi düşmez.

Neşeli ve umutlu olun, çünkü Rahmet Kapısı açıktır. [Sayfa 80]

Allah, kanaate engel olan şüpheyi, Hakk'ın yüzünü örten nefsi, tevhid ile savaşan ikiliği, hakiki madeni paranın yerini iddia eden alaşımı, her dosta karşı dizilmiş bin hasmı, her camiye bakan bir put mabedi, bir azapla yaratmıştır. Her nimeti dengelemek. "Bütün bunları yapıyor; ama insan, korkudan nefes alamaz; çünkü O'nun yüzü bir ayna gibidir ve bir ayna nefesle buğulanır ama..." — Mektup 61.

Sayfa 53

## AYNISINDA

İfrad ve Tefrid, bir Mürid için vazgeçilmezdir. Biri, dünyadan ve dış kaygılardan feragat etmektir; diğeri ise kendinden vazgeçmektir. Kalbinde kirlilik yok, sırtında yük yok, koynunda pazar yok; — herhangi bir insan sınıfıyla hesaba katılmayan, belirli bir nesneyle ilgilenmeyen, özlemleri yerin, göğün ve İlahi Taht'ın üzerinde yükselen; — böyle bir Mürid, **Sevgilisinde**

**dinlenir**. Sevgili uzakta, bütün dünyalar onu memnun edemez; Yokluklar, O varken boşluk bırakmaz. Asil bir ruh tarafından söylendiği gibi, “Allah Teâlâ'nın katında keder yok; Allah Teâlâ ile olmayanın arkadaşlığında sevinç yok”. Allah Teâlâ'dan uzak biri, dünyanın tüm hazinelerinin anahtarını elinde tutsa da, üzüntü ve ıstırabın tam merkezindedir. **Allah Teâlâ'ya bağlı olan, ne kadar fakir olursa olsun, göklerin ve yerin [Sayfa 81] kralıdır**. Hoca Sırri Sakati, dua etmeyi adet edinmişti: "**Ey Allah'ım, eğer iraden böyleyse, Kendini örtmek dışında her şekilde beni cezalandır.**" Bu yegâne gerçek cehennemdir Birinin dediği gibi, “Senin yanında kalp mescittir; Sensiz, bir türbeden başka bir şey değil idollerden. Seninle kalp bir cennettir; Sensiz kalp cehennemdir.”

Kısacası, Mürid Allah'ın Büyüklüğünü idrak ettiğinde, O'nun arayışının sancılarını hissettiğinde, **“O'nu kazanan her şeyi kazanır, O'nu kaybeden her şeyi kaybeder”** olduğunu bilir ve O'ndan başka her şeyden vazgeçebileceğini anladığında - sonra galip gelir. eski

alışkanlıklarını ve "Ben Allah Teâlâ'danım ve Allah Teâlâ için" vizyonunu açar. Yaşam ve ölüm, kabul ve ret, övgü ve suçlama artık onun gözünde eşittir. Yer ve gök onun kalbinde yer bulamaz. Yiyecek, giyecek veya para için kimseye boyun eğmez. Amacı İlahi zât olduğundan, Allah Teâlâ'dan başka hiçbir şeye özlem duymaz. — Mektup 62.

Sayfa 54

## YOLUN TEMİZLENMESİ

Yol, alt benliğin doğasında bulunan tüm kirliliklerden arındırılmalıdır. Büyük Olanlar şunu bildirdiler: "Arzuna-doğaya itaat etmek için bir adım atan, onu Allah Teâlâ'dan daha çok sever. O bir mümin olamaz: nasıl bir Veli olabilir ki?' [Sayfa 82]

Sürekli dönüş (Tevbe) dışında hiçbir şey Yolu arzu-doğasının saldırılarına karşı koruyamaz. Sıradan ruh şehvetten, gaddarlıktan ve hırstan dönmesi gerektiği

gibi, gelişmiş ruh da saflıktan, ibadetten ve murakabeden dönmelidir. Bilgeler şöyle dediler: “Gerçek, saflık ve ibadet gibi tüm erdemleri kazanmalısın. Edindiklerinde, onları yüce Kayıtsızlık havasında dağıtmalısın. Bütün peygamberler, veliler ve melekler O'nun Birliği ilahisini söyleselerdi, son koroları şöyle biterdi: "Söylediklerimizden Allah'a dönüyoruz". (Ya da “Söylediklerimizi tövbe ederek geri alıyoruz”. — Çev.)

Tüm velilerin saflığına sahipsin, onun üzerine eğilme;
Bin bir sarsıntıdan sıkılırsan kaçmaya sığınma.

Kendini burada Tevbe ateşinde yakmayan, şüphesiz cehennem azabını hak eder. O halde bugün, faziletini de kusurunu da, kendin hakkında bildiğin her şeyi tevbe ateşinde yak. Eğer bugün Yolundan dikenleri bir kenara atmazsan, bundan sonra oklara dönüşecek ve kalbini delip geçecekler. — Mektup 63. [Sayfa 83]

Sayfa 55

## İRADE

Kendini kontrol eden, kendini benliğin esaretinden kurtaran kişidir. Yedi cehennem ve sekiz gök onu tutamayacak kadar dardır - yalnızca Allah Teâlâ'nın engin genişliği onu alacak kadar geniştir.

Cennetin sevinci ve cehennemin azabı ortadan kalksaydı, Allah Teâlâ'nın manevi yönüne hiçbir kayıp olmazdı.

"Ne Büyüklük! Eğer dünyalar olmasaydı, Bir kıl kadar daha az olmazdı. Görkeminin yüceliğinin gerçekten de başı ve sonu yoktur."

Kendinden özgürlük, herkesten özgürlüğe yol açar. Alt niteliklerden herhangi birine bağlı olduğun sürece, onun kölesisin. Yol kıskanç bir ustadır ve hiçbir ortağa katlanmayacaktır. Kendine dost olduğun sürece, Allah Teâlâ'ya yabancısın. O halde nefsinizden uzaklaşın ki,

O'nunla birleşesiniz. Benliğin ölü duvarı, mükemmel bir Mürşidin yardımı olmadan yıkılamaz.

Kendini kontrol etme, herhangi bir yaratığa tepeden bakmana izin vermeyecek, örn. .. yoluna çıkan en aşağılık karıncaya bile basmak. Eğer gözlerinden cehalet perdesini kaldırabilseydin, o zaman her varlığın Allah'ı aradığını ve O'na taptığını görür müydün? [Sayfa 84]

Peygamber, "Bana her şeyi olduğu gibi göster" diye dua etti. Kıdemli müridini her zaman dua etti: "**Ey Allah Teâlâm, bana doğruyu ve yanlışı göster ve birini izlememe ve diğerinden kaçınmama yardım et".** Bunun için şöyle denilir: "Allah bir kimsenin afiyetini dilerse, ona kusurlarını gösterir" ki o, bir put mabedinden mescide dönsün.

Nefsin senden sıyrıldığı zaman, bekleyeceğin iyilikten başka bir şey olmadığına emin ol. Nefsin önünde durduğu sürece, kendine saygında yükselmekten başka bir şey yapamazsın. Gerçekte Şeytan, ister melek kılığında olsun, ister insan kılığında, yerde, cennette

veya cehennemde nefsine saygı duyandır. Kendine saygı, kendini aşmamaktan ibarettir. " "Perdeler ne kadar sonsuzsa, hiçbiri kendini beğenmişlikten daha kalın değildir. Onu yok etmeyi en önemli görevin olarak bil"—Mektup 64.

Sayfa 56

## HAKİKAT

Mısırlı Şeyh Zun-nûn şöyle diyor: "Hakikât, Allah Teâlâ'nın yeryüzündeki Kılıcıdır. Kesilmeden hiçbir şeyin üzerine serilmez". Gerçek, O'nun araçlarına değil, Aktöre bakmaktan ibarettir. Gerçek İnanç, Gerçeğin dışında herhangi bir şeyi arzu etmekten vazgeçmekten ibarettir. [Sayfa 85]

Bir zamanlar Zun-nûn, Kudüs'ten dönerken uzakta bir karaltı gördü ve onu sorgulamak istedi. Yaklaşınca, elinde bir sopayla yünlere bürünmüş yaşlı bir kadın olduğu görüldü. Zun-nûn, "Nereden geliyorsun?" dedi. Kadın, "Allah Teâlâ'dan" yanıtını verdi. Zun-nûn tekrar sordu, "Nereye gidiyorsun?" Yaşlı kadın, "Allah

Teâlâ'ya" dedi. Zun-nûn daha sonra ona bir altın para teklif etti. Hediyeyi reddetmiş, “Seni nasıl bir yanılsama yendi? Ben Allah Teâlâ için çalışıyorum ve O'ndan gelenden başka bir şey almıyorum. O'na ve yalnız O'na ibadet ettiğim için, Kendinde olmayanı ve Kendinden başkasından geleni alamam." Böyle konuşunca ortadan kayboldu. Sâlikin ideali böyle olmalıdır.

Yalnızca Allah Teâlâ için çalışmak, gerçek bağlılığın sınavıdır. **Bazıları O'nun için çalıştıklarını sanırlar, ancak Kendileri için çalışırlar.** Bu dünyanın arzularını fethettiler, ama meyvelerini daha yüksek bir dünyada arıyorlar. Birkaç kişi, İlahi İradeyi yerine getirmek için saf sevgi içinde, içsel acı veya göksel neşenin tüm değerlendirmelerinden bağımsız olarak çalışır. **“Yeryüzü bir ıstırap yeridir, cennet bir neşe yeridir. Bir arpa tanesi kadar da olsa meyvelerini almayacağız.”** Söylendi. ***Erdemliler, erdemlerinde, günahlarındaki günahkârlardan daha çok bencildirler.*** [Sayfa 86] İkincinin memnuniyeti geçicidir, birincisinin sevinci

kalıcıdır. Allah Teâlâ, insanların nefsini inkâr ederek kazanmaz ve onların şehvetli tatminleriyle kaybetmez.

Sadece lezzetli bir yemeğin tarifi, sadece açlığın sefaletini yoğunlaştırır; eski bir atasözüdür. Yapabiliyorsan bir adım daha at: kafanı kaybet ve hayatından vazgeç.

Allah Teâlâ özünde BİR olduğundan, gerçek bir inanan tek tanrılı olmalıdır. Bunun delilini kutsal birlikte arayın; bir yarısı “Allah Teâlâ yoktur” ifadesi [mü'mini Allah'tan olmayandan ayırır, diğer yarısı ise “Allah'ı korursun:” [onu Allah Teâlâ ile] birleştirir, Kişi, Allah Teâlâ olmayandan vazgeçmesi oranında Allah Teâlâ ile birleşir. İnanç sahibi olduğunu iddia eden, kendi kalbine bakmalıdır. Kalbi Allah Teâlâ olmayandan uçuyorsa, iddiası gerçektir. Allah'tan başka bir şeye hasret kalırsa ve vahdetten çekinirse, imanına ağlasın. Ya çoktan kaybetmiştir ya da kaybetmek üzeredir.

Alim bir büyük Kişi şöyle dedi: **“Bütün insanlar sevdiğini iddia eder, ancak iddia dikkatle incelenirse,**

**sevmek"in "sevilmek" anlamına geldiği ortaya çıkar.** Gerçek aşk, tüm arzuların tamamen terk edilmesinden oluşur. Kişi bir arzunun tatminini ararsa, âşığın değil, âşığın rolünü oynar. — Mektup 65. [Sayfa 87]

Sayfa 57

ADEM'DEN İNİŞ

Sâlik, kalbe girdiğinde Adem'den inişini haklı çıkarır. Artık Dönüşü bitirdi ve Hac yolculuğuna başladı. Tam Dönüşü sayesinde, onunla temas eden her şey bir değişime uğrar. Bu, Dönüşümün gücüdür. Bu, birçok Derviş tarafından gerçekleştirilen dönüşüm fenomenini açıklar (örneğin, şarabın zararsız bir içeceğe dönüşmesi). Böyle bir sâlik, yasal olarak imparatorluk hazinesine elini koyabilir ve kralların servetini kullanabilir. (Dinî hükümler şartlara göre değişir. Rivâyetlerde bir gencin Rasûlullah'a gelerek Ramazan orucunda bir yağdan helal olarak alıp alamayacağını sorduğu rivayet edilir. O

da "Hayır" dedi. Ardından yaşlı bir adam geldi. Ona da "Evet" dedi. Peygamberin ashabının kafası karışarak, "Nasıl oluyor da ey Allah'ın Resulü, bir durumda yasakladığınızı diğerinde helâl ettin?" diye sordular. Cevap verdi: "Biri gençti ve gençliğinin ateşinden korktum, diğeri yaşlı bir adamdı ve onun için herhangi bir tehlike sezmedim." iç aşamaya ulaştıktan sonra, kendi yıkımlarına meydan okuyun. Böyle bir aşama İlâhi Otoritenin müeyyidesine sahip olmalıdır. [Sayfa 88]

Kalbin Efendisine öyle bir zaman gelir ki, O'nun bütün uzuvları Kalp [kadar kutsal] olur. Vücudunun hiçbir parçası, e. Örneğin, bir çivi veya saç, Kalbin kutsallığından pay aldığı için bir kenara atılmalıdır. Peygamber'in kırılan saçları, ashabı tarafından değerli bir hediye olarak kendi aralarında paylaştırıldı. Bu nedenle, mürşidin yıpranmış mantosunun parçalarını öğrenciler arasında paylaşma pratiği ortaya çıktı. Mürşid bir Üstat değilse, uygulama sadece bir aldatmacadır.

Dönüşü tamamlayıp Kalbe ulaşan, Üstaddır. Bir liderin onuruna ancak böyle biri layıktır - bu aşamanın altında olmayan biri değil.

Soru: — Gerçek Üstat, salt bir taklitçiden nasıl ayırt edilir?

Cevap: — Gerçek Sâlik, gerçek bir Üstadı tanımasını sağlayan bir iç göze sahiptir. Bir taklitçinin ilgisini çekmezdi. Görmüyor musun ki, çeşit çeşit hayvanlar bir araya toplansa ve önlerine değişik çeşit yiyecekler konulsa, her biri kendine uygun yiyeceğe düşer ve başkaları için olandan yüz çevirir mi?

Gerçek Sâlik da böyle bilinir, çünkü iç gözü Üstadın vizyonuna açılır ve arzusuna uygun beslenmeyi alır. Usta onun üzerinde çalışmaya başlar. O [bir olarak] [Sayfa 89 ] ölüdür ve Üstat onu yıkar, [ Bu, cenazeyi gömmeden veya yakmadan önce yıkama uygulamasına atıfta bulunur. — Çev.] onu tüm istenmeyen unsurlardan arındırıyor. Bu arınma, Dönüşü tamamlar.

Ardından Hac olarak adlandırılan İlahi Yoldaki yolculuğuna başlar.

Bu, normal olarak anlaşıldığı gibi (yani namaz, oruç, sadaka, vb.) bağlılık değildir. Bir Üstata Bağlılık, başlı başına zühdtür; Yoldaki ilerleme onun meyvesidir. Bir Üstadın talimatına uyarak yapılan veya verilen kısa bir dua, bir günlük oruç veya basit bir sadaka, arzu-doğasının çağrısına cevaben yapılan veya verilen uzun uzun dualardan veya muhteşem hediyelerden daha faydalıdır.

Sayfa 58

Yol için bir nitelik olarak, eski alışkanlıklardan kurtulmaya çalışın. Ancak bir Üstadın hizmeti olmadan eski alışkanlıklardan kurtulmak ve cürufları temizlemek mümkün değildir, çünkü yalnızca O, İlmiyle kötü unsurları yavaş yavaş kovabilir ve kişinin "İşte orada

olduğunu” idrak etmesine yardım edebilir. Allah'tan başka ilah yoktur."

Arayış, Kendini açana ve Nefsini Sende yok edinceye kadar aramaya devam et. Bundan böyle, Mürid'in yapacak bir şeyi yoktur: Arayışın Kendisi onu yola çıkaracaktır.

**Sevgiliden başkasını aradığın sürece, Sen Sâlik değilsin. O halde nasıl tamamen O'nun olabilirsin?** Tamamen O'na yönelerek. Binlerce arkadaş edinebilir, çünkü hepsine aynı şekilde ulaşabilir. Güneş her yerdedir - doğuda ve batıda, Hind'de ve Türkiye'de - çünkü O'nun menzili sınırsızdır. Ama kapasite olarak sınırlısın ve kendini tamamen O'na açmadan O'nun ışınlarının sıcaklığını hissedemezsin. Bütün alemler O'ndan yararlanır, yine de O, hiçbir şey kaybetmez.

Burada kişi olası bir yanlış anlaşılmaya karşı korunmalıdır. Bir şeyi araç olarak sevmek, amaca veya nihai nesneye yönelik sevgiye müdahale etmez. Düşmanlarımız bile Rab ile bağlantılı olarak

sevilmelidir. Bu sevginin bölünmesi değil, mükemmelliğidir. **Aşk tuhaf bir durumdur: düşmanlarla dostluk ancak burada mümkündür.** Ebû Abbas -aleyhisselâm- kâfirlere karşı savaşa giden bir topluluğa: "Allah yolunda öldüreceğiniz kâfirlerin ayaklarının toprağını yalayabilir miyim?" dedi. "Bir âlimin kaleme, kağıda gösterdiği özenin, onun dikkatini ilimden uzaklaştırdığı söylenemez. Aşkın gerçek nesnesi yalnızca bir (yani Allah Teâlâ) olmalıdır, ancak diğerlerini nihai nesneye ( İlahi Aşk) tabi olarak sevmek hiçbir şekilde zararlı değildir. Bir insan Allah Teâlâ'yı seviyorsa, Peygamberleri ve Üstatları sevmelidir - hayır, eğer iyi düşünürse, O'na bağlı olan her şeyi sevmelidir. Bütün kâinat O'nun eseridir ve şüphesiz O'dur. " Dualite (ikilik] Kutsal Alanına yaklaşmaz: [Sayfa 91] tüm dünya Senin Kendin ve Senin Enerjindir. Evren Senin Varlığının gölgesidir; her şey senin güçlü İşçiliğinin sonucudur".

Ama Allah'ın bir işine, seni alet ederek son vermek İlâhi İrade ise, bir adanan olarak onu yok etmelisin ve hiç

kimse seni O'nun işine saygısızlıkla suçlamasın. Bu çok yüksek bir aşamadır. Muhammed salla'llâhü aleyhi ve sellem ve mübarek arkadaşları, kafirleri öldürdüyse, bunu İlâhî iradeye tâbi olarak yaptılar. Sevgilisi için kendi zevkini aramamakiçin değildi — Mektup 66.

Sayfa 59

## KENDİNDEN EMİN

Sufi Allah'a güvenir. Şeyh Yahya şunu gözlemler: “Allah Teâlâ'ya güvenmeyende, İlahi Aydınlanma alamaz.” Açıklama'. **Allah Teâlâ bir insanla beklentilerine/zannına göre davranır. O'ndan şüphelenen hiç ışık alamaz.** Yine güvenilen bir arkadaş ve şüphelenilen bir düşmandır. Şüphe, düşmanlığı davet eder; güven, aşk. Bununla birlikte, yalnızca temelsiz umut ile makul beklenti arasında bir ayrım vardır. İlâhî Emirlere uymaya çalışan bir kimse, makul bir şekilde İlâhî Rahmeti bekleyebilir; ama bir suçlu için boş bir umuttur [Sayfa 92] cehennemden muafiyet ve cennetten

yararlanma Bu nedenle arzu doğasının hesaplarını kontrol etmek ve ölüme hazırlanmak akıllıca olur; ve arzu-doğasını takip etmek ve günahların bağışlanmasını ummak aptallıktır. — Mektup 67.

sayfa 60

## TAKİP VE FERAGAT

Sufiler, dünyevi uğraşları takip edip etmemeleri konusunda farklılık gösterirler. Allah Teâlâ'ya mutlak birlik ve tam güven, tamamen vazgeçmeye yalnızca çok yüksek bir aşamada ulaşılır.

Geçim için çalışmak Âdem'le başladı. Toprakları ekip biçti ve çocuklarına tarımı öğretti. Peygamber Şuayb aleyhisselâm bir tüccardı ve sığırlara sahipti. Musa aleyhisselâm, O'nun çobanı olarak hizmet etti. Çalışmak Allah'a güven ilkesine engel olsaydı, Peygamberler geçim için çalışmazlardı. Muhammed salla'llâhü aleyhi ve sellem, güven ilkesinin kötüye kullanılmasına karşı arkadaşlarını uyardı ve çocukları için her zaman bir yıllık erzak sakladı. Çalışmak, bir başkasını desteklemek

zorunda olan için bir görevdir; ama Allah Teâlâ'dan kopmamak için çalışmalıdır.

Her biri, işe başvurmak mı yoksa işi bırakmak mı gerektiğine [Sayfa 93] karar vermek için kendi koşullarına ve iç tutumuna bakmalıdır. **Vazgeçmek onu Allah Teâlâ'dan ayırıyorsa, çalışmaya başvurulmalıdır; eğer durmak onu Allah Teâlâ'ya götürürse, iş bir kenara bırakılmalıdır.**

**Çalışmak, namaz kılmak ve oruç tutmak kadar helaldir**. Ne kadar çok dua edersen, ne kadar çok oruç tutarsan o kadar iyi; fakat kurtuluşunuzu oradan aramak ikiciliktir. Allah'ın büyüklüğüne ve sevginizin kuvvetlenmesine tapınmalısınız, fakat kurtuluşunuz için O'nun lütfuna güvenmelisiniz. Benzer şekilde, çalışmak vazgeçmekten daha iyidir; ama iş değil, daha çok Takdir olarak bakılması gereken İlahi Lütuftur.

Derviş, birçok yönden tehlikede olduğu için mümkün olduğunca dilenmekten kaçınmalıdır. Bununla birlikte, (a) açlığını gidermek için (b) kişiliğini aşağı çekmek için,

(c) dünyayı İlahi vekilharç olarak bilmek için yalvarabilir. Rabb'in törensel yüceltilmesine, Kendisinden çok O'nun vekilharcından istemek daha uygundur. — Mektup 69.

Sayfa 61

## VELİLERİN TEKKESİ

Tekke hayatı mürid için önemli bir disiplindir. Doğayı ve alışkanlığı fethetmede çok etkilidir. Bu nedenle, kutsal Veliler tarafından bir mürid için bağlayıcı olarak ortaya konmuştur. Bunun mantığı [Sayfa 94] şudur. Arzu doğası belirli kökleşmiş eğilimlerden oluşur ve kişinin birlikteliklerinin eğilimlerinden etkilenir. Peygamber şöyle buyurur: “Erkekler, arkadaşlarının dinine uyarlar, bu yüzden her zaman arkadaşlarına dikkat etsinler ....

**Bir adamın Kâbe'yi dolaşırken "Rabbim kardeşlerimi erdemli kıl" diye dua ettiği söylenir. Diğerleri ona,**

**“Neden kendin için değil de bu kutsal yerde kardeşlerin için dua ediyorsun? "Kardeşlerim var ki, onlara döndüğümde erdemli iseler beni faziletleriyle yükseltirler, kötülerse kötülükleriyle beni alçaltırlar. Benim doğruluğum onların üzerine kurulu olduğu için, onlar için dua ediyorum ki, Hedefe ulaşmamda bana yardım etsinler.”**

İmam Malik (O'na selâm olsun!) der ki: "Din dâvâsını ilerletecek olmadıkça, bir kardeşe ve bir dosta ortak koşmayın. Başka bir nesneyle ilişki kurmak kesinlikle yasaktır.” Açıklama : Bir üstünüzle ilişki kurarsanız, varlığı size fayda sağlayacaktır; Eğer bir ast ile arkadaşlık edersen, ona din ve ahlâkı öğreterek ve kendine de onun bilebileceği faydalı bir şey öğrenerek fayda sağlamalısın.

Arkadaşlık, bencil tatmin için değil, Rab için aranmalıdır.

Yeni başlayanlar için yalnızlıktan daha tehlikeli bir şey yoktur. Bir kıssada; Şeyh Cüneyd'in büyük ilerleme

kaydettiğini ve tecritten zarar görmeyeceğini düşünen bir müridi [Sayfa 95] vardı. Bu yüzden inzivaya çekildi. Her gece, binmesi için bir atla önünde bir alay belirir ve ondan, sabaha kadar eğlendiği ve uyuduğu, tatlı yemekleri, akan dereleri ve güzel bir yerler olan cennete gitmesi istendi. Uyandığında kendini inziva evinin kapısında bulacaktı. Gururlu ve övünerek döndü. Durumu işitince, Üstün ona geldi, ona sordu ve neler olduğu söylendi ve ona eğlence merkezine gittiğinde üç kez tekrar etmesini tavsiye etti: "Allah Teâlâ'dan başka güvenilecek hiçbir şey yoktur ve O'ndan başka güç yoktur." Birkaç gece daha tavsiyeye uymayı reddetti. Sonunda, Usta'nın dersinin etkililiğini test etmek istedi ve tavsiye edildiği gibi cümleyi tekrarladı. Tüm alay karıştı ve dağıldı ve kendini ölülerin kemikleriyle çevrili bir mezarlıkta buldu. Sonra suçunun farkına vardı, tövbe etti ve şakirt arkadaşlarının arasına geri döndü.

Toplumun kuralı, herkese hayattaki konumuna göre davranmaktır. Büyüklere atfen onlara hizmet etmek için; lüzum dışında onların önünde konuşmamak, ancak

onların izniyle ve eğer konuşuyorlarsa bitirdikten sonra; onların huzurunda yüksek bir koltuğa oturmamak. Eşitlere atıfta bulunarak, uyum içinde yaşamak ve servetini onlarla paylaşmak (ödünç olarak değil, karşılıksız bir hediye olarak). Gençlere sevgi ve şefkatle yaklaşmak,

Genelde; yaşlılara kendi ana-babası gibi, kendi kardeşleri gibi, küçüklere kendi çocukları gibi muamele edilecek, Kimseden bir şey istenmeyecek, ancak her birine yardım edilecek. Hayat herkes için kabul edilebilir kılınacak. Dini görev çağrısı dışında başkalarına karşı çıkmamak. Dinde güçlü olanlarla arkadaşlık etmek,

Sayfa 62

bütünlük ve itidal, Din ve mizaçta muhalif olanlarla karışmamak. Bir gencin arkadaşlığından kaçınmak için. (Gençlerin, büyüklerinin yanında olma isteği, akıl ve bilgilerinin gelişmesine yardımcı olur. Büyüklerin gençlerin yanında olma isteği, günaha ve akılsızlığa yol açar)

Sufiler, birbirleriyle sohbet ederken asla “Bu benim”, “Bu senin”, “Keşke öyle olsaydı”, “Keşke olmasa” demezler. benliği ifade eden kelimelerin kullanılmasını tasvip etmez.

Bilinmeyeni bilmek, lütuf nektarını tatmak ve yedi göğü aşmak, sonra beş duyuyu kapatmak ve bozulandan ölümsüze geçmek istersen. Şeyh Şibli 'ye [Sayfa 97 ] **"Bilen kimdir, nasıl ayırt edilir" diye sordular. “O sağır, dilsiz ve kördür” dedi.** "Bunlar kafirin alâmetleridir" dediler. Tekrar katıldı: “Kâfir, hakkın sesine sağırdır, hakkı söylemekten dilsizdir ve hakikâti görmekten kördür; oysa Bilen sağırdır, dilsizdir ve Hakk'tan başka her şeye kördür”. — 70. mektup.

Sayfa 63

## HİZMET

Hizmet, mürid için temel bir görevdir. Onun kazanımları, ibadetlerden üstündür. Arzu doğasını öldürür; alçakgönüllülüğü ve güzel ahlakı besler;

gururu, pisliği ve ataleti yok eder, ruhu canlandırır, iç ve dış insanı aydınlatır.

Bir Büyük Olan'a, "Allah Teâlâ'ya giden kaç yol var?" diye sordular. Dedi ki: "**Evrende zerre sayısı kadar yol vardır. Ama en iyisi ve en kısası hizmettir. Bu Yolu yürüyerek Hedefe ulaştım ve müridlerime tavsiye ediyorum.”**

Hizmet Kuralları: Kendi arzularını bir kenara bırakmak, kendini başkaları tarafından kabul edilebilir kılmak, sahip olduğu güç ve malları başkalarının kullanımına yönelikmiş gibi görmek [Sayfa 98] Zenginlerin hizmet etmesi gerektiği gibi.

Zenginlikleriyle ve bilginler bilgileriyle - bu yüzden mürid tüm faaliyetlerini başkalarının hizmetine kullanmalıdır.

Tüm Büyükler, onları yavaş yavaş Üstatlar rütbesine yükselten Hizmetle başladı. — Mektup 71.

[Yazarın diğer eserlerinden derlenen aşağıdaki Notlar konuyla ilgili olarak eklenmiştir. - Çev.]

Bir sûfinin dış davranışı, onu çevreleyen insanların zihinsel kapasitesine uygun olmalıdır. Sadece kendilerini ilgilendiren şeyleri konuşmalı, Allah Teâlâ ile olan kendi ilişkilerinden bahsetmemelidir. Üstat Yahya şunları gözlemliyor: **“Başkalarıyla birlikteyken 'Rabbim' derim; yalnızken 'Sevgilim' derim; birleştiğinde** "Benim" derim. Aşamanız veya konumunuz ne olursa olsun Kanuna uyun. Bilgelik Üstatları tarafından tavsiye edildiği gibi, onaylanmış davranış şekli budur. — 28 Harfli Dizi, — Harf 21.

**Meşhur bir Büyük Olan'a, belirli bir kasabanın yöneticisinin bütün geceyi dua ederek geçirdiği söylendi. Zavallı adamın yolunu kaybettiğini ve başkalarının işini üstlendiğini söyledi. Tekrar sorguya çekilince şunu da eklemek gerekir ki, insanın vazifesinin yolu, açları doyurmak, çıplakları giydirmek, sıkıntılıları teselli etmek ve muhtaçların**

**ihtiyaçlarını gidermektir; ve bütün gece dua ederek ayakta durmanın bir münzevi görevi olduğunu. Her insan hayattaki konumuna göre çalışmalıdır.**

Sayfa 64

## KÖTÜ NİTELİKLERİN DÖNÜŞÜMÜ

Kötü niteliklerin erdemlere dönüştürülmesiyle karakterin arındırılması, her zaman temel bir görev olarak çabalanmalıdır. İhmal edilirse, tehlikeler ve zorluklar doğurmalıdır.

İnsan, hayvanlarda bulunan tüm niteliklere sahiptir. Dirilişi, dünyadaki dış bedeni tarafından değil, baskın niteliği tarafından belirlenecektir ve karşılık gelen hayvanın formuna dönüşecek. Meselâ dünya hayatında öfke, şehvet, kibir veya dalkavukluk hâkimiyeti, kıyâmet gününde mükerrer köpek, domuz, aslan ve tilki suretlerini meydana getirir. Benzer şekilde diğer nitelikler

**Kıyamet gününde pek çok insan hayvan suretinde, pek çok hayvan da insan suretinde görülecektir.** Mağara Keşişlerinin Köpeği /Ashabı Kehf'in (II. Bir zorbanın zulmünden kaçınmak için bir köpekle birlikte bir mağaraya çekilen, 800 yıllık bir uykudan sonra uyanan ve kıyamet gününde yeniden uyanmak için uyuyan yedi bilgeye atıfta bulunulmaktadır. diriliş — Çev. ) insani nitelikleri nedeniyle insan [Sayfa 100] biçiminde yükselecektir.

Uhud Dağından bir taş çıkarılacak ve insan suretinde Saflar mertebesinde duracaktır.

İç göze sahip olanlar, tüm varlıkların, hatta minerallerin bile dua ettiğini bilirler. “Havadaki her toz zerresi İlâhî Aşkın Nuru ile doludur. Evrendeki tüm atomlar, İlahi Sevginin aktif veya potansiyel merkezleridir.”

Önünde böyle zor bir görev vardır ve Bilge'den başkası bunu üstlenmez. O halde, gaflet olmamalısın, hayvani tabiatının bir kısmının üstesinden gelmek için kendini yavaş ve istikrarlı bir şekilde disipline etmelisin -

gerçekten de onun tamamının üstesinden gelmek büyük bir başarıdır.

Dirilişinin mahiyetini bilmek isteyen, hayatındaki baskın niteliğin ne olduğunu görmelidir: dirilişi bu nitelik tarafından belirlenecektir. Bu kadarını bilmek zor değil.

**Aynı şekilde bir insan da Allah'ın kendisinden hoşnut olup olmadığını öğrenmek isterse, hayatına bakmalıdır**. Tamamen doğruluğa adanan bir yaşam Allah Teâlâ'yı memnun etmelidir: doğruluk, O'nun rızasının göstergesidir. Tamamen kötülüğe verilen bir yaşam Allah Teâlâ'yı hoşnut etmemelidir: ahlaksızlık O'nun hoşnutsuzluğunun göstergesidir. Kısmen erdemli ve kısmen kötü bir yaşam, içindeki baskın unsura göre değerlendirilmelidir. [Sayfa 101]

Dünya hayatı hesaba çekilmezse diğer tarafta ilerleme olmaz. (Yeryüzündeki) fıtratındaki kötü huyları değiştirmemiş bir adam, ölümünde cennete alınsa ve ona bütün semavi nimetler bahşedilse, bu vasıflar değişmeyecektir. Onun sadece hurileri, sarayları

olacaktır. , kızarmış horozlar ve akan su, ancak gerçek nesneyi - iç insanın Hedefini ve tüm müridlerin ve Usta'nın idealini - gerçekleştirmek için çok zayıf olacaktır. Kazanılan ve her kaybedilen ne kadar önemsizdir!

Sık abdest almak ve banyo yapmak tembelliği ve uyuşukluğu giderir.

Diriliş gününde İlahi Vizyon, liyakat değil, İlahi Lütuf'a bağlıdır. Hiçbir göz O'nun Görüşünü, hiçbir kulak Sesini, hiçbir akıl O'nun Bilgisini, hiçbir ayak O'nun Yolu'nu hak etmez.

Sayfa 65

Bir arayan için kendini suçlama gereklidir. — Mektup 12.

Sayfa 66

## HIRS

Gösteriş için çalışmak, evliya makamını arzulamak, takva alâmeti değildir. Senin işlerin hepsi arzuyla lekelenmiş. Saflık, açgözlülükten değil, Hizmet ruhundan oluşur. Biri diğeriyle uyumlu değil [Sayfa 102]. Ama biz Rab'be hizmet etmek için rüşvet istiyoruz.

Ey kardeşim, hırsı bırak. Allah kimseye bir şey borçlu değildir ve O'nun dünyadaki veya ölümden sonraki armağanları karşılıksızdır. Bütün işlerinizi O'nun Hizmeti için yapın, cenneti kazanma veya cehennemden kaçınma umuduyla değil.

O'nun Hizmetinde çalışmayı arzulayan, kalbinin bir işlevi olan güdülerinin saflığına dikkat etmelidir. Saf saiksiz bir eylem, sahtecilik alanından Hizmet alanına yükselemez...

Adına değer bir dua, sadece dudaklarla değil, kalb şevkle yapılan bir duadır. Tevhid inancının mottosu "Allah'tan başka ilah yoktur", satış anlarında bir konuşma olarak tekrarlanırsa, satın alma, İlâhî birliğin

beyanı olarak kabul edilemez Allah şöyle buyurur: **“Benim evim, satmak ve satın almak için değildir. Sahip olmadığın bir şeyi kazanmak amacıyla pazara gidiyorsun. Ama eğer benim Mabedime gelirsen, her şeyini kaybettiğini ve bir fakir olarak geri döndüğünü apaçık bir anlayışla gel."** Hoca Ahmed'in bir Allah Teâlâ vizyonu vardı ve ona şöyle dedi: "Ahmed, bütün insanlar Benden bir şey isterler, yalnız Ben'i isteyen Bayezîd Bestâmi (büyük bir Muhammedi veli) dışında." — Mektup 73. [Sayfa 103]

Sayfa 67

## DÜNYANIN KÖTÜLÜĞÜ

Rab'bin hatırı için gerekli olanlar dışında, dünyadan ve içindeki her şeyden kaçınılmalıdır. Dünya üç grup altında sınıflandırılabilir: -

(1) Birinci grup tamamen dünyevidir ve O'nun Emrine hizmet edemez.

Bu oluşmaktadır:

150 Şeyh Şerafeddin MÂNERÎ

(a) Yedi Ölümcül Günah. Akılda ya da bedende görevlendirilmeleri O'nun Emrine hizmet etmez.

(b) Çok fazla meşru zevk. Bu, tüm başarısızlıkların ve günahların köküdür.

(2) İkinci grup tamamen ilahidir, ancak saf olmayan bir neden tarafından bencil kullanıma dönüştürülebilir, örn. g., murakabe, dua ve çilecilik, eğer insanların saygısını kazanmak amacıyla yapılırsa.

(3) Üçüncü grup görünüşte dünyevi ama gerçekten ilahidir, e. g., İlahi Hizmet uğruna yemek yemek; "Allah'tan başka ilah yoktur" diye tekrar edecek çocuk sahibi olmak amacıyla evlilik; Allah Teâlâ'ya barışçıl bir şekilde hizmet etmek amacıyla küçük bir servet kazanmak.

Kısacası dünya, şimdiki zamanda arzulanan arzuları tatmin eden ve sonrasında hiçbir faydası olmayan şeydir.

Ölüm;

Ölümün öbür tarafında yardımcı olabilecek şey dünyevi değildir.

Çıplak ihtiyacın sınırı (yiyecek, giyecek ve mesken) onun bağlarını koparır; lüks yaşam arayan ise kendini sonsuz sıkıntılara maruz bırakır.

Büyükler, saflığın en düşük aşamasının, ölümden sonra esenlik için içsel bir özlem ve dünyevi arzuların azalması, bu dünyadan kademeli bir yabancılaşma ve diğer dünyaların gerçekleşmesi ile sonuçlandığını belirtmişlerdir.

İş sandığınızdan daha zor. Bütün dünyevi zevkler keder ve ıstıraptır. — Mektup 74.

Sayfa 68

## DÜNYADAN FERAGAT

Rabb'in hizmeti, dünyadan feragat etmeden imkansızdır. Bedenin dünya için çalışırken ve kalbin onu arzularken,

O'na nasıl hizmet edebilirsin? **Kalp birdir; aynı anda iki şeyle ilgilenemez. Dünya ve Rab birbirinden doğu ve batı kadar geniştir.** Birine ne kadar yaklaşırsanız, diğerinden o kadar uzaklaşırsınız.

Vazgeçme iki yönlüdür: -

(1) İnsandan vazgeçme, bir erkeğin başarabileceği feragat. Üç aşamadan oluşur

(a) Sahip olmadığı dünyevi nesneleri aramayı bırakmak. [Sayfa 105]

(b) Sahip olduğu dünyevi nesneleri atmak.

(c) Dünyevi arzuları akılda tutmayı bırakmak.

(2) Dünyaya tamamen kayıtsız kalmaktan oluşan insanüstü feragat. Bu, İlahi Lütuf'un yardımıyla, İnsan feragatinin üç aşamasının hepsinde başarıya ulaşmış biri tarafından gerçekleştirilebilir. İkincisi, birçok Bilge ile gerçek feragattir.

Dünyevi arzuların zihinden atılması çok zor bir iştir. Dünya için içsel bir özlemle, birçok görünür feragat vakası bulacaksınız. Ama sizde olmayanı aramayı bırakıp, sahip olduklarınızdan vazgeçtiğinizde, İlahi Lütuf, dünyevi arzuları aklınızdan çıkarmanızı sağlayacaktır. Kalp hala dünyayı arzuladığı sürece, dünyadan feragat etmek gerçek bir feragat sağlamayacaktır. Peygamberler üstat zühd sahibi idiler. Onlardan biri de, âlemlerin egemenliğine sahip olan ve kesinlikle bir zühd sahibi olan Süleyman'dı.

Sonuç: Kalbin dünyevi şeylere sahip olduğu halde dünyevî şehvetlerden ayrılması, kalpte kalan dünyevî şehvetlere rağmen, bedenin dünyevi şeylerden ayrılmasından üstündür.

Vazgeçmek, tüm erdem ve ilerlemenin temelidir [Sayfa 106] ve bu haliyle, müridliğin ilk koşuludur. Ahmed Hambel (O'na selâm olsun!), vazgeçmenin üç yönlü olduğunu söyler: —

(a) Kur'ân-ı Kerimin yasakladığı şeylerden uzak durmak. Bu alt feragat.

(b) Meşru zevklere aşırı düşkünlükten kaçınma. Bu daha yüksek feragat.

(c) İnsanı Allah Teâlâ'dan ayıran şeyden vazgeçme. Bu en yüksek feragattir.

— Mektup 75.

Sayfa 69

## SON KIYAMET

İki sınıf gezgin vardır, soylular ve kötüler. Her sınıfın kendine özgü hızı, yolu ve sonu vardır.

Asil ruhlar, sıradan asillere ve daha gelişmiş olanlara ayrılır. İlki, Din'in öngördüğü zühd uygulamalarını takip ederek cennete ve semavi mertebelere ulaşır. Zühd yolunu izleyerek daha gelişmiş bir yaklaşım Saflık.

Kötüler de sıradan kötüler ve daha alçalmış olanlar. İlki [Sayfa 107], ilahi emirlere uymayan günahkar bir hayat

süren ve şehvet düşkünü müminlerden bazılarını içerir. Azgınlık yolundan yürürler ve cehenneme giderler. Bunlar, sadece nefs ve dünyevî menfaatlerle meşgul olan, dîni ve bedensiz hayatı tamamen inkar eden kâfirlerdir. Geçici olan uğruna kalıcı olanı riske atıyorlar ve sonunda bu dünyayı ve bir sonrakini kaybediyorlar. **İlki cehennemde geçici olarak acı çeker, ama sonunda kusurlu da olsa inançları sayesinde cehennemden kurtulur. İkincisi, inancın tamamen yokluğu nedeniyle ebediyen cehennemde acı çeker.**

Küfür ve riyanın dereceleri olduğu gibi cehennemde de dereceler vardır. İnananlar arasında olduğu gibi, kâfirler arasında da düşünürler ve kör müridler vardır. Düşünen bir müminin imanı, sıradan bir müminin imanından daha üstün olduğu gibi, düşünen bir kâfirin ıstırabı da adi bir kâfire göre daha şiddetlidir. Sıradan inançsızlık, atalardan ve çevreden miras alınır ve ilk cehennem bölgesinde cezalandırılır. Entelektüel inançsızlık, geleneğe değil, uzun yıllardır yürütülen araştırmalara, nefsi inkar ve aşağı doğanın disiplinine dayanır, hepsi

şüphecilik ve ateizme yöneliktir ve bunlarla biter. — Mektup 68. [Sayfa 108]

Sayfa 70

## RUH

İnsanlar Ruh hakkındaki görüşlerinde farklılık gösterir - bazıları ona beden, bazıları öz, bazıları nefes der; kimisi onu sonsuz, kimisi yaratılmış olarak kabul eder. Sunni İslam varlığını ilan eder, ancak doğası ve niteliği konusunda sessiz kalır. Allah diyor ki: "Ruh hakkında soru sorulursa, 'Allah Teâlâ'nın İradesindendir' deyin." Ancak Ebu Bekir Sagati, Ruh'un yaratılmış nesneler kategorisinin ötesinde olduğunu savunur. [Yazar bu görüşe katılmaz ve sapkınlığını göstermek için bir tartışmaya girer. — Çev.) — Mektup 79.

[28 Harflik Diziden aşağıdaki notlar konuyla ilgili olarak eklenebilir — Çev.)

Huzur arayışı içinde ve manevi kokuyu hararetle özleyen bir sâlik Ruh'a geldi ve şöyle dedi:

“Sen, Şanlı Güneş'in solmayan bir yansımasısın; Mutlak Bir'in tüm nitelikleri gerçekten Sendedir. Aşkın Akıl ve anlayış, Açıklama ve tahminden kaçınırsın. Senden üstün hiçbir mahlûk, Senden başka bir Sevgili yoktur.”

Üstat Feridüddin Attar'dan gelen bu satırlar ve bunların altında yatan ipuçları dikkatlice düşünülmelidir - böylece kişi Öz'ün dışında bir varoluş olmadığını ve aradığı her şeyin Öz'de aranması gerektiğini fark edebilir [Sayfa 109] . Eğer bir delile ihtiyaç duyulursa, Kuran'dan okunabilir: "**Görmesen de O senin içindedir**"**.** Yine şu beyit dikkate değer: “Âdem önce kâinatın bütün zerrelerine doğru koştu, fakat Yolu kendi içinde bulmadıkça Allah’ı bulamadı.” — Lok. cit., Mektup 24.

Ruhun bedenle bağlantısı, Allah Teâlâ'nın O'nun evreni ile olan bağlantısına çok iyi benzer: çünkü Ruh ne bedendedir ne de beden dışındadır, ne onunla

birleşmiştir ne de ondan ayrılmıştır. Ruh ve beden iki farklı varoluş düzlemine aittir; yine de vücutta bir atom bulunmadığına ve Ruh tarafından kaplandığına rağmen .... Ruh, sayısız yıl boyunca bedene bağlı olmasına rağmen, Doğuştan gelen saflığını korur. - age, Mektup 3.

Sayfa 71

## KALP

Bilenin kalbinde gömülü bir hazine vardır. Bu aşk. Ondan bir mücevher bin göğe bedeldir. Cennetin koruyucusu Ridwan adında bir melek, Aşk hazinesinin koruyucusu ise ALLAH'ın Kendisidir.

Bil ki, faziletini aradığın şey ölçüyor Eğer cenneti elde etmek için ibadet ediyorsan [Sayfa 110] ya da cehennemden sakınmak için, sen kendi arzularına taparsın. Bir nesneyi ararsan veya ondan korkarsan, o nesneye tapan sensin. Senin gerçek değerin, kalbinde ne

olduğuna bağlıdır. Kalbin ALLAH'a bağlıysa, sen ilahi bir insansın.

Cüneyd hastalandığında iyileşmesi için dua etti. Bir ses ona cevap verdi: "Benimle Senin arasına mı giriyorsun?

**Her sabah işine yürüyerek gidiyorsun ve alacakaranlıkta geri dönüyorsun. Seninle ateşe tapan ile Yahudi arasındaki fark nerede?** Senin duaların zenginliğin artması içindir ve yolculukların halkın takdiri içindir. Bütün eylemlerin benzer şekilde isim ve biçimle lekelenmiştir. Hayatın gerçek sonu henüz senden gizlenmiştir. — 80. mektup.

Sayfa 72

## NEFS, ARZU-DOĞA [Fıtrat]

Bazıları arzu-doğanın, Ruh'a benzer şekilde bedene yerleştirilmiş bir madde olduğunu söyler. Diğerleri, yaşama benzer, vücudun bir kalitesi olduğunu söylüyor. Ama hepsi onu kötü niteliklerin ve eylemlerin kaynağı olarak kabul eder. Bu kötülükler (a) günahlar, (b)

nitelikler, e. G. gurur, kıskançlık, öfke. İlki daha çok dış insanla, ikincisi daha çok iç insanla ilgilidir. İlki çileci uygulamalarla, ikincisi Tevbe (ya da Döndürme) ile arındırılır [Sayfa III]

Arzu-doğası ve Ruh'un, bedende iblislere ve meleklere, cehennem ve cennete karşılık gelen, makrokozmosta gizemli varlıklar olduğu söylenir; - biri kötülüğün merkezi, diğeri İyiliğin merkezi. Arzu-doğaya karşı çileci uygulamalar dışında hiçbir yardım yoktur.

**İnsan, tüm Evrenin özüdür ve Ruh, arzu-doğa ve bedenden oluşur.** O, bütün dünyaların özelliklerini taşır, bu dünyanın toprağı, suyu, ateşi ve havası vücudunda dört huy olarak belirir: kan, balgam, melankoli ve safra. Diğer dünyalar onda daha az canlı bir şekilde işaretlenmemiştir. Ruh, onun sureti olarak onu cennete götürür; arzu-doğa, onun imgesi olarak onu cehenneme götürür.

**Ebu AIi, arzu-doğasını bir domuz şeklinde gördü**. Onu öldürmek istedi, ama ona dedi ki, "Kendini rahatsız

etme: Ben, Allah Teâlâ'nın Ordusu'ndanım, beni yok edemezsin".

*Muhammed Nuri, boğazından minyatür bir tilki şeklinde çıkan arzu-doğasından bahseder.* "Bunun arzu-doğası olduğunu biliyordum, bu yüzden onu ayaklarımın altına koydum ve onu çiğnemeye başladım. Büyüdükçe büyüdü ve güçlendi. Dedim ki, '**Acı ve işkence her şeyi yok eder, ama onlar sadece senin büyümene yardımcı olur! Bu, benim bünyemin farklı olmasından dolayıdır: Başkaları için acı olan, benim için zevktir"** dedi. [Sayfa 112 ]

Ebul Abbas onu sarımsı bir köpek şeklinde gördü. Onu söndürmeye çalıştığında, o. elbisesinin eteklerinin altına girdi ve gözden kayboldu.

Ebul Qasım onu yılan şeklinde gördü.

Başka bir Derviş onu fare şeklinde görmüş ve kim olduğunu sormuş. Dedi ki: "Ben gafletlerin ölümü ve

İlâhi Dostların kurtuluşuyum. Olmasaydım, saflıklarından ve asil işlerinden gurur duyarlardı”.

Bu hikayeler, arzu-doğanın, niteliklerle donatılmış olsa da, bir nitelik değil, maddi bir varlık olduğunu göstermeye gider. O, çileci uygulamalar tarafından boyun eğdirilmelidir, ancak özünde tamamen yok edilemez. Mürid tarafından boyun eğdirildiğinde, varlığından korkmaya gerek yoktur... Bu kasvetli orman, İlahi Lütuf'un yardımıyla ve bir Merhamet Üstadının koruması altında olmadan geçilemez. — Mektup 81.

Sayfa 73

## ARZU

'Arzu', Nas'ın [insanların] tüm niteliklerini kapsayan bir terimdir. Birleşmeyi engeller, müride eziyet eder ve arayana karşı durur. Karşı olunmalı ve [Sayfa 113] memnun edilmemelidir. **“Ona uyan mahvolur; karşı çıkan amacına ulaşır.”**

Arzular iki yönlüdür: (a) duyular ve cinsiyetle bağlantılı olanlar; (b) güç ve şöhret hırsı. Eskinin kurbanları, başkalarının refahını ciddi şekilde etkilemeden genelevlerine giderler. İkincisinin kurbanları kutsal yerlere giderler ama ve dünyanın baş belası olurlar. Kendilerini toplumdan soyutlarlar ve başkalarını yanlış yönlendirirler. Arzularının biatını arayan, göklerin üzerinde olsun, Allah'tan uzaktır; **Arzularından vazgeçen kişi, ister bir putperest tapınağında olsun, Allah Teâlâ ile yakın temas halindedir.**

Şeyh İbrahim şöyle diyor: "Türkiye'de yetmiş yıl kendini bir tapınağa kapatmış bir Yahudi rahibi görmeye gittim. Bir pencere açtı ve kendini oraya bir çileci konumunu güvence altına almak için değil, içindeki köpeği kırmak ve dünyaya zarar vermesini engellemek için kapattığını söyledi. Yanlış yola sapmış kuluna doğru yolu gösterdiği için Allah Teâlâ'ya şükrettim. Devam etti İbrahim, daha ne kadar adam arayacaksın? - Kendini ara ve bulduğunda onu izle. Arzu-doğası sürekli olarak

birçok tanrısallık suretini giyer ve insanı yıkımına davet eder.”

Ebu Alî Efendi'nin, banyo yaparken gözü üzerine düştüğünde şehvetin kökü olan genital organını kesmek istediği söylenmektedir. [Sayfa 114] Bir Ses onun ruhuna fısıldadı: **“Vallahi benim gözümde hiçbir organ diğerinden daha iyi veya daha kötü değildir. Eğer onu kesersen, vücudunun her bir teline genital organının tüm şehvetini koyabilirim.”** Organı yok etmenin bir faydası yoktur, ilahî emri taşımak için bir vasıtadır. Ama bir adam onun niteliğini değiştirebilir, Allah Teâlâ yardım eder. — Mektup 82.

Sayfa 74

## ARZU-DOĞA DİSİPLİNİ

Arzu doğası en kötü düşmandır. Ona karşı silahlanmak çok zordur, çünkü öncelikle bir iç düşmandır ve evi bir hırsız ortak kiracıya karşı korumak neredeyse imkansızdır; ve ikincisi, sevimli bir düşmandır ve bir adam, kusurları erdem görünümüne bürünen

sevgilisinin kusurlarına karşı kördür. Durum böyle olunca, arzu-doğası, çok geçmeden, farkında olmayan bir insanı en düşük bozulma derinliğine fırlatabilir. İyice düşünürseniz, insanı geçmişte ya da gelecekte belaya sokabilecek tüm sıkıntıların temelinde bunu bulacaksınız. Bu düşman olduğundan, kişi akıllıca üstesinden gelmek için çaba göstermelidir. Ruhun bir aracı ve aracı olduğu için hepsini bir kerede aşmak uygun değildir; ne de olası tehlikeler göz önüne alındığında tamamen dizginsiz bırakılması uygun değildir. Dolayısıyla müridin bir orta yola ihtiyacı vardır ve bu şudur: [Sayfa 115] Onu, görevlerini yerine getirmesini sağlayacak ölçüde güçlendirmelisiniz; seni saptırma ihtimalini ortadan kaldıracak kadar zayıflatmalısın. Bu kuralın dışında herhangi bir şey sakıncalıdır. Hz. Muhammed salla'llâhü aleyhi ve sellemin, zühd ile vücudunu zayıflattığı, ayaklarının hareket edemez hale geldiği, gözlerinin yuvalarına battığını gören Abdullah Mesud'un, “Ey Abdullah, uyan! Arzu-doğanın senden hak iddia ediyor”.

Dolayısıyla sonuç, arzu-doğasının bilgi tarafından disipline edilmesi gerektiğidir, böylece ne sana galip gelebilir (ne de itaatsizlik edebilir), ne de kendisi yok edilebilir.

Orta yol, arzu-doğasını ölçülü olarak sınırlamaktan ibarettir. bunun üç yolu var

Boyun eğdirmek: (a) hazzı durdurmak; (b) dini ayinleri dayatmak; (c) İlahi Olanı çağırmak

Üzerinde ustalık için yardım. Bu üçlü yöntemi izlerseniz, arzu-doğa disipline uygun olacaktır. — Mektup 83.

Sayfa 75

## ARZU-DOĞA DİSİPLİNİ (Devamı)

Arzu-doğa disiplini, tüm inançlar ve milletler tarafından tavsiye edilir ve Bilgeler tarafından duyular üstü melekeleri geliştirmenin bir yolu olarak bilinir. Emekleriniz O'nun Lütfu olmadan meyve veremez.

Kişilik düşüncesinden ve onun faaliyetlerinden mümkün olduğunca kaçının ve asla arzu-doğasının telkinlerini takip etmeyin. **Seni perdeleyen varlığındır.** Tek bir faaliyetin perdesi olsaydı, başka bir karşıt faaliyet tarafından kaldırılabilirdi. Ama bütünün bir perde olduğu için, tamamen yok olmadıkça, İlahi Vizyona uygun olamazsın. Bu bağlamda, arzu-doğa disiplininin, öz doğasının yok edilmesi değil, niteliklerinin dönüştürülmesi anlamına geldiği unutulmamalıdır - çünkü bu imkânsızdır. Ancak, iç Hükümdar tarafından boyun eğdirildikten sonra varlığının tehlikeli olarak görülmesine gerek yoktur.

Oruç, tüm milletler ve inançlar tarafından tavsiye edilir. Kalbin alıcılığına, aklın saflığına ve vücudun sağlığına yardımcı olur. Gıda regülasyonu/yönetmeliği önemli bir iştir. Vücudun tüm organlarına güç ve zayıflık, saflık ve pislik veren besindir. Nitelik olarak saf ve nicelik olarak orta düzeyde olmalıdır. — Mektup 84. [Sayfa 117]

Sayfa 76

## ARZU-DOĞADAN YABANCILIK

**Kişiliğe yabancılaşma, Allah Teâlâ ile tanışmanın ilk adımıdır.** Biri, diğeri için gerekli bir koşuldur. Tüm talipler, bu ayrılık duvarı yıkılsın ve Kudsî Âlem'e bir yol bulunsun diye arzu-doğasında kusur bulur ve ona görevler yükler. Kendinden aşağı bir tek nefse yukarıdan baktığın sürece kendini beğenmişsindir ve İlahi Huzura karşı körsündür. "Eğer bilgin varsa, o bilgiyi pratiğe dök; zorluklarını bilgi ve pratikle çöz (birleşik)."

Tüm Bilgelerin bilgisi, bilmediklerini idrak etmede doruğa ulaşır.

Her döngüde, sorumluluğu altındaki diğerlerini koruyan tek bir Keder Üstadı olmuştur. Asketizm [protestan ahlakı ve kapitalizmin ruhu ]yolunda, kayda değer miktarda uzun süreli egzersizler, ilk başarı için gerekli bir ön hazırlıktır ve bu da şüphelidir. Öte yandan, Keder Yolunda eğitilen kişi, ilk aşaması için Zühdlüğün Saflığına sahiptir ...

Zühdlüğünün eksikliğine ve günahlarının ağırlığına rağmen neşelen. "İlahi Lütuftan asla ümidinizi kesmeyin" - tüm günahkarlara koruma sağlar. Şu anda ne kadar fakirsen de, "Rab senin için güzel bir suret [Sayfa 118] yarattı" ve "İnsanı Kendi suretinden yarattı" diye karamsar olma. — Mektup 85.

Sayfa 77

## KENDİNE TOLERASYON

**Benliğiyle arası iyi olan kişi, görünüşe göre yaşıyor olsa da ölüdür; yaşamı Allah Teâlâ'da olan kişi, görünüşe göre ölü olsa da, gerçekten diridir. Ölüm yalnızca bedene ait değildir: İçteki insan, dışarıdakiyle aynı şekilde ölebilir. Erkekler arzu denizinde mahvoluyor. Kurtarıcıları, arzu denizini aşmalarına ve İlahi Birlik'te birleşmelerine yardım eden Peygamberlerdir.**

Ruhta ölüdür, çünkü gerçek hayat, İlahi Hayata cevap veren insan doğasından oluşur. Öte yandan, “Allah Yolunda kendilerini feda edenler ölü değil, Rableri ile birlikte diridirler”.

“İlahi hazine şimdiden dualarla dolu. Yapabiliyorsanız, bir parça alçakgönüllü bağlılık katın.” — Mektup 86 .

Sayfa 78

## AŞAMALARIN GİZLİ FARKLARI

İnsanlar, dış biçimleri bakımından çok benzer olsalar da, cennetten cehenneme kadar ilerlemelerinin dereceleri bakımından farklılık gösterirler. Tüm insanlar - ister geçmişte, ister şimdi, ister gelecekte - gizemlerin merkezidir. Her beden bir İlahi Sır'a değer verir; her Kalp, Yola yönlendirildiğini hisseder; her Ruh, insan ve melek zekaları tarafından kavranamayan bir ihtişam yayar .... En iyi ve en kutsal adamların belirsiz bir hayatı vardı.

Bir zamanlar Zun-nûn, Bayezîd Bestâmi hakkında bilgi almak için bir müridini gönderdi. Mürid, ikincisinin Bestam'daki evine ulaştığında, onu kulübesinin zemininde otururken buldu. Ama Bayezîd Bestâmi olduğunu bilmiyordu. Bayezîd Bestâmi müride ne istediğini sordu. Bayezîd Bestâmi'yi görmek istediğini söyledi. Bayezîd Bestâmi yanıtladı: **"Hangi Bayezîd Bestâmi'yi ve nereden istiyorsunuz? Şimdi Bayezîd Bestâmi'yim, ancak birkaç yıldır Bayezîd Bestâmi'yi arıyorum ve sonuç yok".** Mürid onu deli sanıp geri dönerek konuyu Zun-nûn'a bildirdi. Zun-nûn gözlerinde yaşlarla haykırdı: **"Kardeşimiz Bayezîd Bestâmi, gerçek Zâhidlerle Allah Teâlâ'ya gitti".**

**Mugire'nın kölesi olan bir Helal vardı. Peygamber vefatında arkadaşlarıyla birlikte Mugire'nın evine gittiler. İkincisi, Helal'in ölümünden haberdar bile değildi, çünkü hanenin en aşağısı olduğu için ölü ya da diri kimse onunla ilgilenmedi. Mugire dua almaya geldi ve [Sayfa 120] Peygamber'in mübarek ayaklarını öptü. Peygamber Mugire'ya evde neler olduğunu**

**sordu. Her şeyin yolunda olduğunu söyledi. Peygamber devam etti: "Mugire, evinizin en değerlisi gitti ve siz bundan haberiniz yok. "Mugire hayretler içinde, "Helal'in bu kadar yüksek makamda olduğunu hiç düşünmemiştim" dedi.**

**Bunun üzerine Peygamber (isteği üzerine) cesedin bulunduğu yere götürüldü. Onu hayvanların ayaklarının dibinde bir ahırda buldu, başını tuttu ve gözlerinde yaşlarla şöyle dedi: "Helal, vücudun bu dünyada yatıyor, ama Ruhun Rab'bin yanında." Bütün veliler ve reisler o zaman Helal'in ayaklarının tozu olmayı içtenlikle diledi. Peygamber şöyle devam etti: "Her devirde, nimetleriyle dünyayı destekleyen ve azametleriyle müminleri zafere ulaştıran yedi adam vardır. Helal bunların başındaydı."** — Mektup 87.

Sayfa 79

## GAFLET

Gaflet tüm itikat ve mezhepler tarafından suçlanır. Bütün başarısızlıkların temelinde gaflet yatmaktadır.

Söylendi. Bir adam gafilce Yola yaklaştığında, Şeytan onu şöyle uyarır: **"Mürşitdim, melekut âleminin sahipleriyledim, ama o görevi kaybettim. Şimdi Yolun Kapısını koruyorum. [Sayfa 121] Sadece zühd geçişi ile girebilirsiniz - yoksa Yola uygun olmadığım için kaderimi paylaşmak zorunda kalırsınız",**

Ebedi saflık meleğin karakteridir; ömür boyu ihlal, şeytanın karakteridir; üzüntüyle günahtan saflığa dönmek insanın karakteridir. İnsan için ömür boyu saflık imkansızdır. O, kusurlu, akıldan yoksun, arzuları (Şeytan'ın aracıları) tam hâkim olarak doğar. Akıl (arzuların freni ve melekî özün ışığı) daha sonra gelişir - yani, arzuların kalbin ele geçirilmesinden sonra. Kalbi arzulardan ve Şeytan'dan kurtarmak için Tevbe ve öz disiplin, aklın gelişimi ile pari-passu / eşit oranlarda gerekliliği bundandır. — Mektup 88.

<u>174 Şeyh Şerafeddin MÂNERÎ</u>

Sayfa 80

**ÜZÜNTÜ**

Hiçbir okuma, acıların günlüğü kadar faydalı değildir. Hedef, arzu-doğasının yok edilmesi dışında ulaşılamaz. Ya onu öldürmeye ve Yol'a ayak uydurmaya hazır olun ya da başkaları (varlığınızdan engellenmeden) geçebilsin diye kendinizi arayanların safından geri çekin.

Bir hikâye.

— Davud dua edecekken bir karınca gördü ve onu oradan çıkarmak istedi. Karınca, zulmüne karşı Davud'a başvurdu. Davud aleyhisselâm [Sayfa 122] dedi ki: "Allah Teâlâm, senin yaratıklarına nasıl davranayım?" Allah Teâlâ cevap verdi: "Kendine hakim ol, yoksa kimseye zarar vermeyesin; bir yaratığın dış bedenine değil, altında yatan Ruh'a bakın. Karınca, izin verilirse, karanlık perdeyi yırtabilir, bağrından İlâhi Birliğin Nurunu yayabilir ve birçok tektanrıcıyı utandırabilir".

Başka Bir Hikaye.

— Bir zamanlar Musa o kadar içten dua etti ki, uyarıcı etkisi ertesi güne kadar hissedildi. Bir önceki gece olduğu kadar kutsanmış birinin olup olmadığını merak etti. Melek Cebrail az sonra Allah Teâlâ'dan şu mesajla geldi: "Bu ormanda benim adananlarımın hastalıklarını iyileştirebilecek biri var." Musa aceleyle oraya gitti ve bir havuzda vıraklayan bir kurbağa buldu. Kurbağa şöyle dedi: "Musa, uzun zamandır gururunu kalbinden söküp atmak için bekliyordum. Dün gece hissettiğin İlahi etki içimden geçti. Önce ben aldım sonra sana ilettim. Övünmenin tekrarına karşı uyarınız! " — Mektup 89.

Sayfa 81

## YÖNETMEK

Kuran'ın izin vermediği bir eylem sonuçsuz kalır; Peygamber tarafından onaylanmayan bir arzu boşunadır. Yol'dan [Sayfa 123] hariç, Yol'da yardım dilemek, haramdır, Kur'an ihlas dışında hiçbir şeye izin vermez ve acıyı tatmış kalpten ihlas fışkırır.

## 176 Şeyh Şerafeddin MÂNERÎ

Yolun Üstatları ruhsal varlıklardır. Onların sözü hayattır; Acılarının saflığı dünyayı canlandırıyor; Onların karakteri lekesiz geçmişteki tüm düşüncelerinizi, alışkanlıklarınızı ve kusurlarınızı unutmadığınız sürece, Kalbdeki Hikmet Gözünü açamaz, Hakikât İliminin zevkini hissedemezsiniz... Bugün İlâhi Hikmetten yoksun olan (yani ., yeryüzünde) yarın (yani ölümden sonra) İlâhi Bilgeliğe sahip olmayacaktır.

Bilgiye dayanmayan eylemler boşunadır; din tarafından desteklenmeyen çileci uygulamalar yanıltıcı ve şeytanidir. Şans kapısını açan İlimdir. İslam'ın büyüklüğünü, sırlarını, Peygamberlerin şanlı ahlâkını, misyonlarının yüceliğini, gelişmiş ruhların farklı aşamalarını, insan yapısının sırrını, kötülerdeki kötülüğü, İmana ve müminlere saygı, dinlerin emir ve yasaklarına saygı duymaktır. Cehaletten kurtulana kadar Bilgi Yolunda gayretle yürüyün. İlim, Allah'a giden en kısa yoldur; ve cehalet, seninle O'nun arasındaki en kalın perdedir. Bilgi [Sayfa 124] İyiliği

üretici olduğu gibi, cehalet de kötülüğü üretir. İmansızlığı, ibâdetleri terk etmeyi, şeytana yakınlığı, Peygamberlere ve nefislere yabancılaşmayı ve daha nice belâları meydana getiren cehalettir.

Nefsinle bağlantı ara, yoksa gurura kapılırsın... Sende 'senin' olduğu müddetçe Bana ulaşamazsın: Bana ancak nefsinden vazgeçtiğin zaman ulaşırsın.“ Ey kardeş, boyun eğ. Bilgiyle yumuşatılmış çilecilikle arzuların; nefsin kılıcıyla şehvet-tabiatın başını kesip, Kutsal Yazıların tavsiye ettiği gibi,... ve (sonra) İslam cübbesini giy. Eğer gerçekten ciddiysen, senin için çok değerli olan yaşamının üzerine bas ve ölümden korkma; Bunu takip eden şey, baştan sona Hayat'tır. “Eğer (bedeni) hayata güvenirsen, geride kalırsın. Sen sadece hayat dünyasında yaşamsın. İnce gerçeği iyi kavra - aradığın şey sensin." Arayıcının en önemli görevi, Sevgiliyi tek Hayat olarak görmek ve kendi ayrı varlığının kötülüğünü ortadan kaldırmaktır. — Harf 90.

## İNZİVA

Entelektüel [Sayfa 125] veya teolojik eğitim için dünya tarafından aranmayan bir adam, Cuma ve İd/Bayram namazları, Mekke'ye hac ve diğer zaruri durumlar dışında, kendisini başkalarından soyutlayabilir ve faydalı sohbetler ve arkadaşlıktan kaçınabilir. Birlikte olmaktan tamamen kaçınmak isteyen adam, insan yerleşiminden uzakta (bir dağda veya ıssız bir adada) yaşasa daha iyi olur. Aksi takdirde (kendini büsbütün tecrit etmesine izin verme), Cuma namazına veya diğer sosyal cemaatlere katılmaktan elde edeceği kazanımların, insan toplumu ile temastan dolayı maruz kaldığı kayıplardan daha ağır bastığını kesin olarak bilmiyorsa.

Ama farklı bir insan türü olabilir; başkaları tarafından dini aydınlanmaları, gerçeklerin açıklanması, sapkın argümanların bir kenara bırakılması ve dinin öğretilerini yaşamaları için harekete geçirilmesi için ihtiyaç duyulan

bir Bilgi Üstadı. Böyle bir adamın insan toplumundan kesinlikle kaçınması pek usule uygun değildir. Ebû Bekir adındaki bir Bilge'den, inziva ve ibadetle münzevi bir hayat sürmek gayesiyle tepelerde dolaşırken, sakallı bir ses çıkararak: İlâhi Nur makamına eriştiğin zaman? ” Böylece ricaller toplumuna geri döndü.

Böyle bir insan, bedenen dünyada yaşasa ve ona karşı görevlerini yerine getirse de, kendi kurtuluşu için de çalışmak zorundadır. Hz.Ömer radiya'llâhü anh kendisi hakkında **“Gece yatsam kendimi harap ederim, gündüz uyusam tebaamı harap ederdim”** dedi. Maddi olarak dünyada olmak ve aynı zamanda zihinsel olarak ondan uzak olmak son derece zordur.

İmam Gazali, bir adamın bir din hocası gönderebileceği, ancak ondan bir şey öğrenmeyi reddettiği - kimsenin dininin önemini takdir etmediği zaman, sıkıntı ve yozlaşma günlerinde kendini tecrit etmek ve bilgisini gömmek için bilgili bir adamın bu görevlerden mazur görülebileceği görüşündedir.

Son derece zayıf bir adam inzivaya başvurmamalıdır.

**İnzivanın asıl amacı bedensel ayrılık değil, zihinsel tecrittir. — Mektup** 95.

Sayfa 83

## ÖLÜM

Üç sınıf insan vardır: (1) Arzuların adamı. (2) Sadece geri dönen acemi. (3) Allah Teâlâ'nın ileri Bilicisi.

İlki ölümü hatırlamaz; ya da bunu yaparsa, dünyevi eşyaların kaybının üzüntüsü içinde yapar ve ona [Sayfa 127] mırıldanmaya başlar. Ölümü hatırlamak onu Allah Teâlâ'dan uzaklaştırır.

İkincisi, korku içinde yaşayabilmesi ve Dönüşünü daha başarılı bir şekilde gerçekleştirebilmesi için ölümü hatırlama pratiğine verilir.

Üçüncüsü, Sevgili ile birliğinin garantisi olduğu için ölümü asla unutmaz.

Ancak gelişimin en yüksek aşaması, kendisini tamamen Rab'be teslim eden ve tüm yaşam ya da ölüm seçiminden vazgeçen ruhta gösterilir.

Fiziksel zevki bozmak ve böylece kurtuluşa yol açmak için hesaplandığı için ölümün sık sık hatırlanması tavsiye edilir ....

Ölüm, onu dünya hayatının hapishanesinden ve işkencelerinden kurtardığı için, inananlar için hoş karşılanır.

Değerli bir arkadaşın dediği gibi, dünya hayatı bir uyku halidir, ölümden sonraki hayat bir uyanıklık halidir ve ölüm bir ara haldir...

Ölüm (sıradan bir ölümlü için), kılıçla veya baltayla kesmekten veya vücudundan et çıkarmaktan daha acı vericidir.

Sakin bir bakış ve Kutsal Formülün tekrarı, bunlar ölmekte olan adamın parçası oluyor. — Mektup 97. [Sayfa 128]

## CEHENNEM

Her insan cehennemde azap çekebilir ve cehennemden muaf olduğundan emin olmak zordur. Peygamber'e göre cehennemde 70.000 daire vardır, her dairede 70.000 kapı, her kapısı 70.000 yılan ve 70.000 akrep; ve kâfirler ve kötü akıllar, her birinin içinden geçmekten kendilerini alamazlar.

Cehennemin ve dünyevi arzuların sayısına karşılık gelen alt bölümlerinin tanımı budur. Alt bölümlerdeki yedi faktörü, günahların işlenmesinde kullanılan yedi organa karşılık gelir.

**Kaderinizi bilmek istiyorsanız, karakterinize bakmalısınız, çünkü doğal eğilimleriniz kaderinizin habercisidir.** İyiliğe meylediyorlarsa, cehenneme mahkûm değilsiniz; Eğer onlar kötülüğe meylederlerse, kaderiniz bu yüzdendir. Kur'an-ı Kerim'in dediği gibi,

"İyiler cennette kutsanacak, kötüler cehennemde azap görecektir".

İşte bir sır. Ölüm, dünyevi perdeyi (bedeni) kaldırdığında, arzu-doğa henüz az ya da çok dünyevi kirliliklerle lekelenir. Bazı durumlarda ruhun aynası herhangi bir temizliği kabul edemeyecek kadar kararmış olabilir. Böyle bir ruh, İlahi Huzur'dan ebediyen men edilmiştir. Diğer durumlarda (yani kâfir müminler), pas temizlenebilir [Sayfa 129] ve dolayısıyla arzu-tabiat, ihtiyaç duyduğu arınma ölçüsünde cehennem ateşine maruz kalır. **Zaman kısa bir andan 7000 yıla kadar değişir. Hiç kimse, içinde ne kadar hafif olursa olsun, bir miktar kirlilik olmadan bu dünyayı terk etmez**. — Mektup 99.

Sayfa 85

## CENNET

Cennet, dışı içeriden, içeriden dışarıdan görülebilen çeşitli değerli taşlardan yapılmış daireler içerir. (Yeryüzünde) insanların tatmadığı ve tasavvur etmediği zevkler ve rahatlıklarla doludur Cennet, tek inciden yapılmış geniş bir saraydır. Yedi daire kırmızı yakut içerir.

Her dairede yedi yeşil zümrüt odası bulunur. Her odada muhteşem bir koltuk, 70 tepsi ve 70 hizmetçi bulunur. Her koltukta farklı renklerde 70 yatak takımı ve yatak yapıcı olarak bir Huri bulunur. Her tepsi 70 tabak ile döşenmiştir.

Cennet, selam veren ve başkalarını doyuran, oruç tutan ve namaz kılanlar içindir.

Sema ehli, kardeşleriyle muhatap olmak istediklerinde, koltukları birini diğerine doğru hareket ettirir. Böylece tanışırlar ve yeryüzündeki geçmiş ilişkileri hakkında konuşurlar. **Cennette istenirse üreme vardır: gebe**

**kalma, doğum, [Sayfa 130] ve olgunluk hepsi bir anda gerçekleşir.**

Gök ehli Yusuf kadar güzel, Muhammed salla'llâhü aleyhi ve sellem kadar güzel ahlâklıdır. En düşük semavi hayatın süresi 500 yıldır.

**Sıradan ruhun cenneti budur.**

Şimdi Peygamberlerin, en saf zâhidlerin ve Velilerin kaderine gelince. Onlarınki, cennetin daha büyük zevklerinin unutulduğu en yüksek zevkte İlahi Yüz'ün vizyonudur. Sünni İslam, İlahi Vizyonu insan çalışmalarının meyvesi olarak değil, İlahi Lütuf'un bir sonucu olarak görür. Yeryüzündeki insanların Rabbine olan İnançla ilgili benzer bir doktrini barındırır. — Mektup 100.

[Aşağıdaki kısa Not 28 Harflik Diziden eklenmiştir. - Çev.]

İmam Kuşeyri, Kuran'ın Sırlarını açıklarken şöyle diyor:

186 Şeyh Şerafeddin MÂNERÎ

"İnançlıların gökte öldükten sonra açıkça zevk alacakları şey, yeryüzündeki Veliler tarafından içsel olarak deneyimlenir."